

IRKA

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség gyermeklapja
XXVIII. évfolyam, 2021/4. szám

Főszerkesztő: Espán Margaréta. Szerkesztő: Gabóda Éva

Grafika: Kálmics Erika. Tevélszerkesztő: Fábrián Zoltán

Szerkesztőbizottság: Orosz Illdó (elnök), Kálmics Erika, Kulán Ágnes, Espán Margaréta
Lapengedély száma: 3T N° 63.

Nyomtatás: Melynik Mikóla magánvállalkozó,
88000 Ungvár, Oszapenko u. 35. +380505236178
Rend. sz.: 1560 Peldányszám: 5500.

Levelezési cím: c/o KMP SZ, 90202 Beregszász, Olga Kobyljanská u. 17.
FORGALOMBA KERÜL A KMP SZ TERJESZTÉSÉBEN

IRKA

Дитячий журнал Закарпатського угорськомовного педагогічного товариства
XXVIII рік видання, 2021/4

Головний редактор: Ешпан Маргарита. Редактор: Габодна Єва

Графіка: Калміч Ерика. Верстка: Фабіан Золтан

Комісія по редакції: Орос Ілдіо (голова), Калміч Ерика,

Кушан Агнес, Ешпан Маргарита

Регістраційне свідоцтво: 3Т N° 63.

Видоговлено: ФОП Меланик Мікола Васильович,
88000 Ужгород, вул. Осипенка, 35. +380505236178
Зам.: 1560 Тираж: 5500.

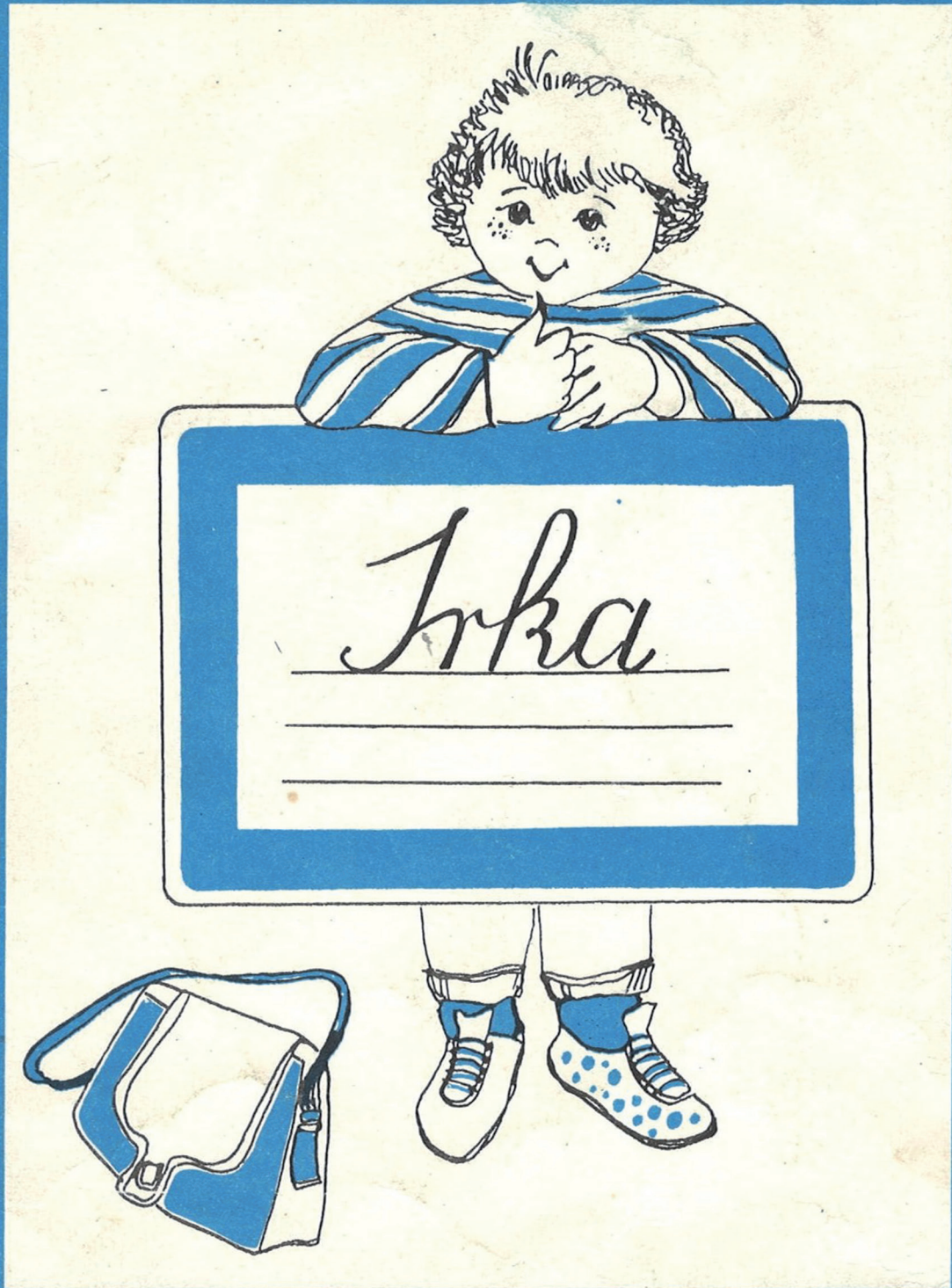
Почтова адреса: Ешпан Маргарита, Берегово, вул. Ольги Кобылянської, 17.
Розповсюджується Закарпатським угорськомовним педагогічним товариством

IRKA

2021/4

Az Irka próbaszámának borítója 1993-ból. Jankovics Mária munkája

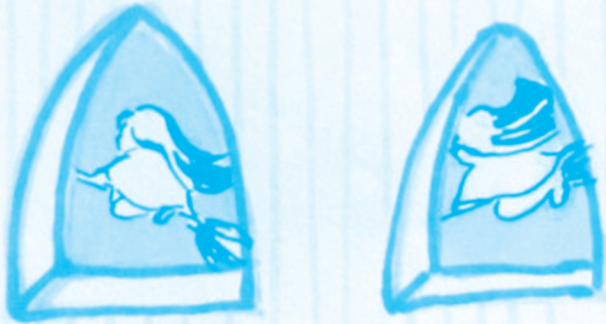
PRÓBASZÁM

Kedves Irka-olvasók!

Elérkezett egy újabb esztendő vége. Az *Irka* megjelenésének a XXVIII. évfolyamát zárjuk le idén. Közeledik a 30. születésnapunk, amire már most elkezdünk készülni néhány irkás régiség bemutatásával. A belső borítón az 1993 novemberében megjelent próbaszám fedőlapját láthatjátok, amely Jankovics Mária munkája. Az utolsó előtti oldalon pedig az *Irka* következő grafikusa, Kulin Ágnes első borítórajzát láthatjátok. A következő lapszámok mindegyikében hozunk nektek valami régi emléket. Talán még az is előfordulhat, hogy a szüleitek, nagyszüleitek emlékezni is fognak valamelyikre.

Évzáró lapszámunk olvasásához jó szórakozást kívánunk! Továbbra is várjuk rajzaitokat, verseiteket, meséiteket és minden üzeneteket a hátoldalon lévő postacímre vagy e-mailben (irka.kmpsz@gmail.com).

Áldott, békés karácsonyt és örömteli új esztendőt kívánunk!

Tóthárpád Ferenc

SZÓROM A MÁKOT

Luca, Luca széke
elkészül-e végre?
Édesapám faragja,
kész már minden darabja.

Össze kéne rakni!
Minek még faragni?
Türelmetlen gyermekek
várják már az ünnepet.

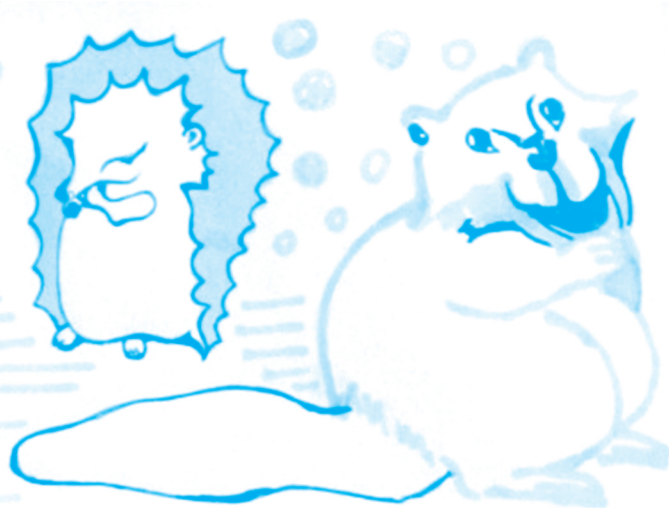
Karácsonykor éjjel
félve nézek széjjel.
Szórom, szórom a mákot,
nagyon-nagyon vigyázok.

Éjfélkor felcsendül,
hálaének zendül.
Minden hívő énekel,
szentmisével ünnepel.

Felállok a székre,
Luca-, Luca-székre.
Templomajtók, nyíljatok!
Boszorkányok, fussatok!

Rovatvezető: Gabóda Éva

HOGYAN KELETKEZTEK AZ ÉVSZAKOK?

Indián népmese

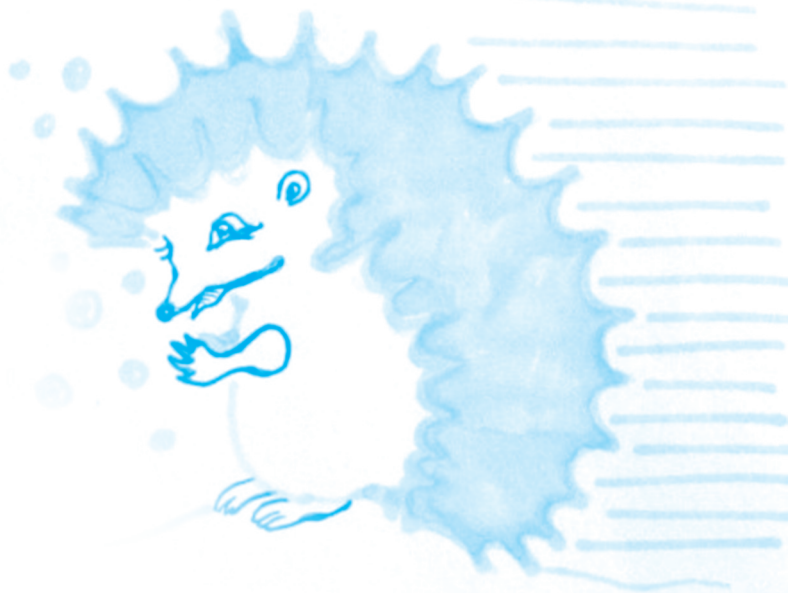
Egyszer régen a sündisznó és a hód azon vitatkoztak, hogy meddig tartsanak az évszakok. A sündisznó szerette volna, ha a tél öt hónapig tart. Ezért felemelte egyik mellső lábát és megmutatta öt ujját.

– Annyi legyen a téli hónapok száma, ahány ujj van a lábamon! – mondta.

A hód erre azt felelte:

– Én mást mondanék. Nézd csak meg a farkacskámat, milyen sok pikkely van rajta. Annyi legyen a téli hónapok száma, ahány pikkely van a farkamon!

Veszekedtek, vitatkoztak, végül a sündisznó annyira megharagudott, hogy leharapta egyik lábujját, és amikor újból felemelte a lábát, már csak négy ujj volt rajta.

– Lám, csak négy ujjam van, most már azt mondom, hogy négy hónapig tartson a tél!

A hód megijedt, hogy a süni tovább is kárt tesz magában, és ezért engedett. Azóta a sündisznónak minden lábán négy ujj van.

Amióta a sündisznó győzött a vitában, azóta négy hónapig tart a tél. Később azonban a holló változtatott ezen egy kicsit. Elgondolkozott azon, amit a sündisznó és a hód a télről beszélt, végül így szólt:

– Ha a tél túl hosszú lenne, az emberek nem maradhatnának életben. Ezért a tél tartson addig, ameddig a sündisznó kívánta, de változó legyen, egyszer rövidebb, másszor hosszabb. Lesz egy téli hónap, amikor az emberek összejönnek és beszélgetnek. Ebben a hónapban az okos emberek találós kérdéseket tesznek fel, és mások válaszolnak rájuk. Amikor helyesen válaszolnak az emberek, akkor rövid lesz a tél, és hamar jön a tavasz. Amikor azonban senki sem találja el a választ, és sokáig gondolkodnak, akkor hosszú ideig tart a tél.

Tóthárpád Ferenc

ZÚZMARÁS ÖRÖMÖK

Zúzmara-tüske
sarjad a fán.
Nyargal a porhó,
siklik a szán.
Hízik a Balaton,
látszik a lehelet,
„jönnek a mínuszok”,
s jönnek a gyerekek.

Illan a pára,
dermed a dér:
jégen a sítalp
nem sokat ér!
„Korcsolya? Az igen –
mondja egy apuka –,
ám ami igazán...:
az biz’ a fakutya!”

TÉLI MONDÓKA

Varjú károg, fúj a szél,
Esik a hó, itt a tél.
Jaj, de nagyon hideg van,
Ropog a hó alattam.
Vígán csúszik a kis szán,
Most örülünk igazán.

ÚJÉVI JÓKÍVÁNSÁG

(népköltés)

Adjon Isten minden jót,
öt-hat tyúkot, jó tojót!
Hízott disznót, sok hurrkát,
tele pincét, kamarát,
sonkát, kolbászt, szalonnát,
gond ne bánts a gazdát!
Adjon Isten szép vetést,
rengő-ringó jó termést,
békesség és szeretet
töltse meg a szívetek
ebben az új évben!

KARÁCSONYFADÍSZ NEMEZGOLYÓKBÓL

Hozzávalók: színes gyapjú, szappan, langyos víz, színes cérna, szalagok, gombok, tű, varrócérna.

Elkészítés: A gyapjúból golyókat nemezünk szappan és meleg víz segítségével. Jól összetömörítjük körkörös mozdulatokkal. Szépen formázzuk, hogy helyes kis egyforma golyókat kapjunk. Egy díszhez hat golyót készítünk, de lehet akár több is, ha nagyobbakat szeretnénk. Hagyjuk ezeket megszáradni, és egymás után, egy tű segítségével fűzzük fel egy cérnaszálra. A cérna két végét összekötjük dupla csomóval úgy, hogy még egy kis akasztót is hagyunk rajta. A szalagból masnit kötünk, és egy gomb segítségével a cérnához erősítjük úgy, hogy odavarrjuk. Kész is van a karácsonyfadíszünk!

HÓEMBER PAPIRKÖRÖKBŐL

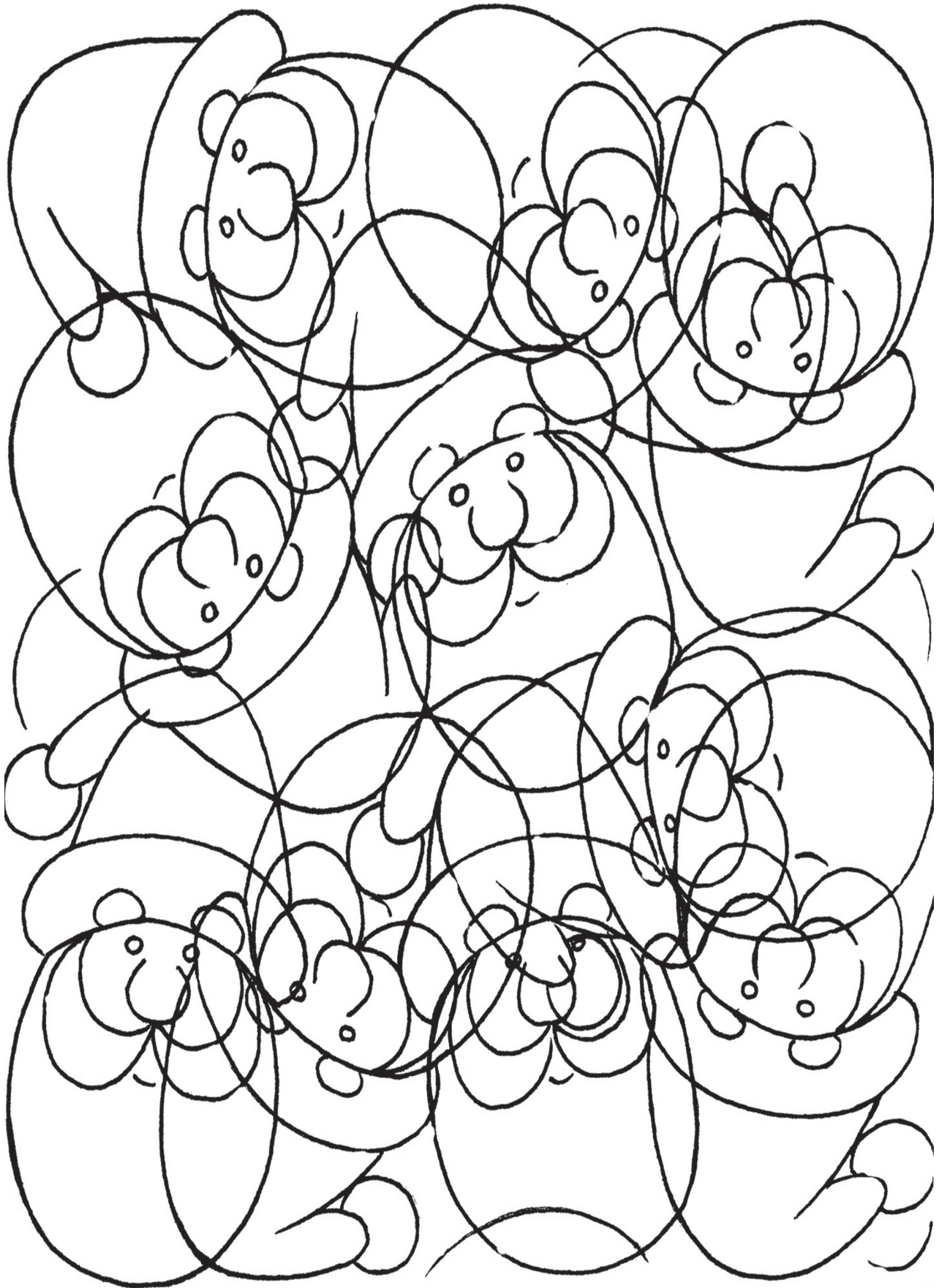
Hozzávalók: színes papír (legjobb a mintás csomagoló- vagy origamipapír), ragasztó, olló, nagyobb és kisebb fagolyó, egy szem nagyobb szemű gyöngy, karton, 8 és 3 cm átmérőjű sablon a hóember hasához és a kalapjához, 45-50 cm hosszú selyemszalag vagy zsinór.

Elkészítés: A 8 cm-es sablon segítségével kivágunk 14 körlapot a színes lapokból. Ezeket félbehajtjuk. Összeragasztjuk a fél oldalakat megragasztózva, de mielőtt az utolsó körlapot is beragasztanánk, egy hosszabb zsinórt helyezünk bele, alján a kisebb fagolyóval. A körlapok tetejére jön a hóember feje, a nagyobb fagolyó, amit áthúzzuk a zsinóron. A fejére a 3 cm-es sablon segítségével kalapot készítünk kartonból, ezen is áthúzzuk a zsinórt, ez lesz az akasztója is egyben. Rajzolhatunk neki szemet, száját, vagy ragaszthatunk neki orrot gyöngyből. (1-3. kép)

MIKULÁSOK

Számold meg, hány Mikulás van a képen! Színezd ki mindegyik Mikulásnak a sapkáját!

JELES NAPOK, ÜNNEPEK, NÉPI IDŐJÓSLÁSOK A TÉLI ÉVSZAKBAN

DECEMBER – KARÁCSONY HAVA – TÉLELŐ

December 4., Szent Borbála vértanú napja. Ha a Borbála-napon vízbe tett cseresznyeág (Borbála-ág) karácsonyra kivirágzik, férjhez megy a lány.

December 6., Szent Miklós. A kis-ázsiai Myrában tevékenykedett. A város közössége égi jel hatására választotta püspökének. A hozzá fűződő legendák szerint nagy szegénységben lévőknek ajándékozott pénzt névtelenül, titokban. Az ajándékhozó Szent Miklós, Mikulás szokása újabb keletű. Hozzá kötődő szokás a Mikulás-járás. Miklós püspök és kísérete betér a kisgyerekes házakhoz, tudásuk és viselkedésük szerint a gyerekek jutalmat vagy virgácsot kapnak tőle.

December 13., Luca napja. A hozzá kapcsolódó hagyományok alapján a legboszorkányosabb nap az esztendőben. A néphagyományban kétféle Luca ismert: a jó és a boszorkány. Ezen a napon kenyeret sütni, mosni szigorúan tilos. Tiltják a varrást is, mert azzal bevarrják a tyúkok tojókáját, s nem lesz tojás. Ajánlatos volt viszont az asszonynak sokat ülni, hogy a kotlás jól üljön majd a tojásokon. A baromfi szaporodása érdekében készült a lucapogácsa, amiből egészségmegőrző szerepe miatt a baromfik mellett minden háziállatnak adtak. Ezen a napon kezdték készíteni a Luca-széket, melyet karácsonykor az éjféli misére vittek, mert ráállva fel lehetett ismerni, ki a boszorkány. Luca-napon kotyolni jártak a fiúk: köszöntőjükért tojást kaptak.

Ha Luca sárban jár, a karácsony hóban áll.

December 24., szenteste. A még böjtös vacsora után családi körben, várakozással telt az este. A családtagokon kívül a vagyontárgyaknak is otthon kellett lenniük, ezért minden kölcsönként tárgyat visszaadtak. A Magyar Katolikus Lexikon írja: „A karácsonyesti harangszóra megnyílik az ég, és egészen az éjféli misére való beharangozásig így is marad. Ezt az időt békességben, szeretetben kell eltölteni, hogy a kis Jézus áldására méltók legyünk. Az éjféli harangszóra az istállóbeli jóság is talpra áll.”

December 24-én, **Ádám és Éva** napján, ha szépen hull a hó, az „reménységet ad, hogy létszen minden jó”.

December 25., karácsony. A Magyar Néprajzi Lexikon vonatkozó része számunkra talán szokatlan szokásokat is jegyez az ünnepről. Lánynak, asszonynak nem volt szabad más házhoz menni, mert szerencsétlenséget vinne magával. Ezért a fiúk járnak köszönteni. A székelyek szerint olyan nemű borjat ellik a tehén, amilyen nemű az első látogató.

Karmacs Hanna, Mezőkaszony

December 27., János napja. János-nap ha borús, a termés igen dús.

December 31., Szilveszter. Ha az év utolsó napja szép, tiszta idővel köszönt be, vagyis „ Szilveszter jól végezte nekünk az időt, remélhetünk ezután boldog, jó esztendőt”. „Ha Szilveszter nyugszik széjjel, az újév derűvel kél fel.”

JANUÁR – BOLDOGASSZONY HAVA – TÉLHÓ

Január 1., újév. A hagyomány szerint a jószerecske érdekében újév reggelén elsőként férfinak kell átlépnie a ház küszöbét. Néhol az jelent szerencsét, ha az első látogató cigányember. Sok újévhez kötődő hagyomány központja, hogy ami január elsején történik, az egész évben visszatérő mozzanat lesz az egyén, a család, a gazdaság életében. Ezért pl. nem szabad tartozással kezdeni az évet, különben a családnak egész évben adóssága lesz. Nem szabad a házból semmit kiadni, illetve lustálkodni sem. Következtetni lehet az időjárásra is: ha újév napján szép idő van, jó lesz az év is. Újév napján a csillagos ég rövid telet, a piros hajnal szeles évet ígér.

Az újévi étkek hagyományja is ezt a gondolatmenetet tükrözi. Szárnyast nem fogyasztanak, mert azzal elrepülne a szerencse, disznót viszont igen, mert az maga alá kaparja a szerencsét. Szemes

főzeléknövényeket, pl. lencsét azért fogyasztanak, hogy a sok szem az új évre sok pénzt hozzon.

Január 6., vízkereszt. A katolikus közösségekben ez a vízszentelés napja. A templomban megszentelt víznek egészségvédő és óvó erőt tulajdonítanak. Lsznak belőle a családtagok, sokan a jószágnak is adnak belőle, meghintik vele a lakóházat vagy annak négy sarkát, az ágyakat, az udvart és a gazdasági épületeket is, hogy mind a családtagok, mind a jószág egészséges legyen.

Ha vízkeresztkor olvad a jég, hosszú lesz a tél. Ha havazik, az korai tavaszt jelent. Ha fagy, sokára jön a tavasz. A szeles idő jó termést jelez. „Ha vízkereszt vizet ereszt, a tél soká ki nem ereszt.”

Január 18., Piroska napja. Piroska napján ha fagy, negyven napig el nem hagy.

Január 21., Ágnes napja. Ágnes-napi derült idő jó termést jelez elő.

Január 22. a szőlősgazdák védőszentje, **Vince** napja. Ha megcsordul Vince, tele lesz a pince. Csurrán-csöppen Vince, tele lesz a pince.

Január 25., Pál napja. Pál napja a népi időjós-lásban negyvenes nap. Amilyen az időjárás Pálkor, olyan lesz a következő 40 napban is. Más jóslás szerint Pál után pont ellenkezőjére változik az időjárás. „Pálfordulás ha tiszta, bőven terem mező, puszta. Ha szeles, jó hadakozás, ha ködös, embernek sírt ás. Ha pedig havas vagy nedves, lesz a kenyér igen kedves.”

FEBRUÁR – BÖJTÉLŐ HAVA – TÉLUTÓ

Február 2., Gyertyaszentelő Boldogasszony. A katolikus egyházban ezen a napon arról emlékezünk meg, hogy a kisdéd Jézust 40 napos korában bemutatják a jeruzsálemi templomban, felajánlva érte az elsőszülöttek váltságáldozatát. Bár elnevezése alapján Mária-ünnep, tartalmát tekintve az Úr ünnepei közé soroljuk. A templomban az agg Simeon fogadta a kisdedet és szüleit, aki a Szentlélek kinyilatkoztatása szerint nem hal meg addig, míg nem találkozik a Megváltóval. Innen az ünnep görög elnevezése (Hypapante), melynek jelentése: találkozás. A Gyertyaszentelő Boldogasszony elnevezést az indokolja, hogy ezen a napon áldják meg a gyertyákat. Az ünnep egyik központi eleme a fény, hiszen Jézust az Atya „világosságul a pogányoknak megvilágosítására” rendelte.

A naphoz kötődő leggyakoribb időjós-lás főszereplője a medve és az árnyéka, ám nemcsak abból következtethetünk a következő napok időjárására. Gyertyaszentelőkor ha esik a hó, fúj a szél, nem tart sokáig a tél.

Február 3., Balázs-nap. Szent Balázs püspök és vértanú napjának jellegzetes szokása a balázsjárás. Az iskoláskorú gyerekek házról házra jártak és adományokat gyűjtöttek. A perselybe összegyűjtött pénzt az iskola vagy a templom céljaira

fordították, az ajándékképpen kapott ételeket pedig megették. Ezen a napon almát és gyertyát szenteltek, amit a gyerekek torokfájásának gyógyítására használtak. A népi időjós-lás szerint a Balázs-napi eső jégverést hoz.

Február 5., Ágota napja. A néphit gonoszúzó napként tartja számon, amikor körülsöprik a házat, az ólakat, hogy kiűzzék a férgemet, bogarakat.

Február 6., Dorottya napja. Az Ágotától megszorított hideget Dorottya tágítja, azaz enyhíti.

Február 14., Szent Cirill és Szent Metód. Szent Cirill nyelvtudós, hittérítő, a szláv írás megalkotója, Szent Metód szerzetes és hittérítő volt. A testvérpár Thessalonikiben született a IX. században. Cirill 860 körül kezdett neki a szláv írásbeliség megalkotásának Mihály bizánci császár parancsára. Bár a kezdeti ábécé nem a mai képét tükrözi, a szláv nyelvekben használt írásmód róla kapta a nevét. Ezt követően mindegyik evangéliumot, Pál apostol leveleit és a *Zsoltárok könyvét* is lefordította szláv nyelvre, s ebben testvére is segítségére volt. A hittérítőként és a szláv nyelv megalkotóiként nyilvántartott testvérpárt Európa védőszentjeinek tekintjük, s 1969 óta február 14-én emlékezünk meg róluk.

Február 19., Zsuzsanna. Ha ezen a napon megszólal a pacsirta, akkor közel a tavasz.

Február 24., Mátyás napja. A szenteket egy rájuk jellemző tárggyal ábrázolják. Mátyás apostol esetében ez a bárd, ugyanis megvakítása és bebörtönzése után lefejezték. A néphit úgy tartja, hogy Mátyás megkönyörül az embereken, ezért a bárdjával megtöri a jeget és elűzi a hideget. Ha Mátyás jeget talál, akkor töri, ha nem talál, akkor csinál.

A következő két oldalon a *Dió* magazin lapszámaiból válogattunk nektek érdekességeket és verseket a növény- és állatvilágból. Ha még több versre, történetre, ismeretterjesztő írásra vagytok kíváncsiak, keressétek meg az online magazint az aranydio.com weboldalon, ahol a lapszámok elektronikus formában, ingyenesen elérhetők.

A TÖNKÖLY A LEGÉRTÉKESEBB ŐSI GYÓGYÍTÓ GABONÁNK

A tönkölybúza az egyik legősibb magyar gabonafajta. Elképesztően értékes gabona, melynek nagyon magas a fehérje-, telítetlen zsírsav- és vitamin-, valamint antioxidáns-tartalma. Gyógyító hatását már a középkorban ismerték.

A tönkölybúza kalásza teljesen bezárja a magot, így az rendkívül ellenálló a külső szennyeződésekkel szemben. Mérési tesztek igazolják, hogy a tönkölybúza a legtisztább gabona.

Bizonyított tény, hogy napi 100-150 gramm teljes őrleményből származó tönkölytermék (kenyér) képes biztosítani az ember napi esszenciális aminosav-, vitamin- és ásványianyag-szükségletét. A teljes őrlésű tönkölyliszt energiatartalma közel 74%-kal nagyobb a közönséges búzáénál. Értékes zsírokat, telítetlen zsírsavakat, zsírban oldódó vitaminokat (A, D) és antioxidánsokat tartalmaz.

A tönköly nagyon egészséges, pozitív hatással van nemcsak a testre, de a lélekre is. Mindent kibíró gabonafajta, így termesztéséhez nem szükségesek vegyszerek, növényvédők. 8000 éve jelen van a Kárpát-medencében, egyes források szerint Nyugat-Ázsiából, mások szerint Észak-Európából érkezett. Az 1800-as évek végén még a legnépszerűbb gabonafajta volt Európában, de a nagyobb hozamú, könnyebben betakarítható búza sajnos kiűtötte a nyeregből.

A BABÉRLEVÉL GYÓGYÍTÓ HATÁSAI

Kis-Ázsiában őshonos a babérlevélfaj, innen terjedt el a Földközi-tengeren, majd más, hasonló éghajlatú tájakon. Levele ovális alakú, hegyes végű, frissen fényes és zöld, száradáskor poros olívaszínűvé válik. Aromája miatt főleg pörköltben, levesben használják.

A babérlevél tartalmaz egy partenolid nevű vegyületet, amely hatékony a migrén ellen. A benne lévő eugenol nevű vegyület pedig gyulladásgátló és antioxidáns tulajdonságokkal rendelkezik, valamint segít a fogfájás leküzdésében.

Ma már azt is tudjuk, hogy a babérlevél gomba és baktérium elleni hatással bír, továbbá segíthet a szervezetnek az inzulin jobb feldolgozásában is, ami stabilabb vércukorszintet eredményez.

SZOKATLAN ÁLLATI HIBRIDEK

A hibrid állatok olyan élőlények, amelyek két különböző faj keresztezéséből, mesterséges úton születnek, vagyis a természetben nem találhatók meg.

LIGER

A liger egy hím oroszlán és egy nőstény tigris hibrid utódja. Vagyis a szülei ugyanabba a nemzetségbe valók, de különböző fajúak.

A hímek teljes hossza 3–3,6 m. Súlyuk elérheti az 500 kg-ot.

ÖSZVÉR

Valószínűleg sokan hallottatok már az öszvérről. Eredetéről és jellemzőiről azonban nem mindenki tud. Az öszvér egy olyan hibrid, amelyet egy ló és egy szamár keresztezésével kapnak.

Egy öszvér tömege körülbelül 400-500 kilogramm. Annak ellenére, hogy meglehetősen szívósnak és ellenállónak számít, a szamártól egy jellegzetes tulajdonságot átvett: még a szamárnál is makacsabb.

GROLAR

Ezt a fajt a jegesmedve és a grizzly keresztezésével nyerték. A németországi Osnabrücker Állatkertben két ilyen hibrid medve él. Valóban örökölték mindkét szülő fizikai megjelenését és viselkedését, és egészen egyedi színű a bundájuk.

SZAVANNA

Két macskafajta keresztezéséből született. Általában vörös színű, fekete foltokkal a teste egész felületén. Elég nagy méretű, hosszú lábakkal rendelkezik. Játékos, szeretetteljes és jóindulatú.

A BAZILISZKUSZ

A sisakos baziliszkusz a koronára emlékeztető bőrredőjéről kapta a nevét. A kifejlett példány maximum 70-75 cm hosszú, súlya 140-170 gramm.

A hüllők közül ezek az állatok tudnak a legjobban két lábon futni.

Kép forrása: allatkertialapitvany.hu

Amikor a baziliszkusz ellenséget lát a területén, felfújja a torkán lévő bőrsákokot. A nőstények a hím közelében élnek. Amikor veszélyt érzelnek, elmenekülnek.

A baziliszkusz egyedülálló képességgel rendelkezik, amely kiemelkedő az állatvilágban: képes a vízen járni, illetve futni. A kutatók lassított felvételek alapján elemezték, hogy ez a víz felületi feszültségének kihasználásával lehetséges. Az állat ugyanis

olyan gyorsan mozgatja a lábát futás közben, hogy amikor a lába a víz felületére csapódik, légbuborékokat hoz létre, ő pedig ezekről a buborékokról rugaszkodik el. Ezt a mutatványt csak úgy képes véghezvinni, hogy elképesztően gyorsan fut, szinte pattog a víz felszínén létrejövő légbuborékokon. Ez a vízen futás elképesztő energiát vesz igénybe, ezért csak különleges vészhelyzet esetén alkalmazzák. Általában inkább az úszás mellett döntenek.

Pete Margit

MICSODA POCSOLYA!

(Mondogatós kicsiknek)

Hú, micsoda pocsolya!
Én emide, te oda,
tapicska tócsa...

Békalábnak mosoda,
gyereklábnak „tocs oda!”,
tapicska tócska!

Ó, micsoda pocsolya!
Meg ne lássa a mama!
Tipi-topi,
lityi-lotyí,
locsi-pocsi tócsa...

Toccs!

G. Joó Katalin

MESEKERT

Mese kertben meseház,
kinyitom az ajtaját.
Meseháznak sarkában
mesegyöngyöt találtam.

Mesegyöngyből gyöngymese,
gyöngymeséből szép zene.
Ezt a zenét hallom én
mesekertem rejtekén.

Elgurítom messze, messze...
Ha megtalálsz, tedd a zsebbe.
A meseláncot fűzd tovább,
Nyisd ki a mesék kapuját!

Titi Hajnalka

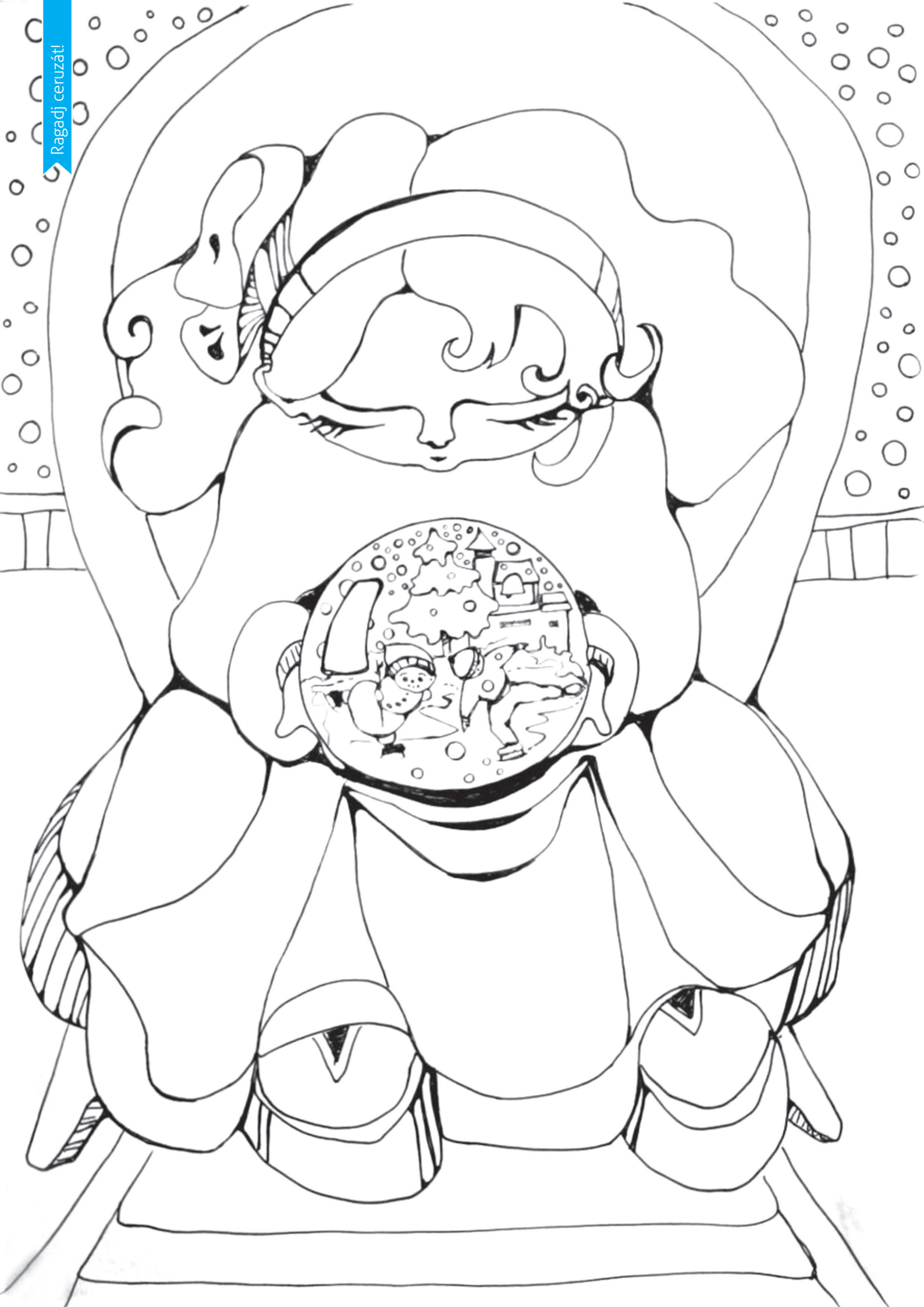
ITT VAN A TÉL, FÚJ A SZÉL

Itt van a tél, fúj a szél,
bánom vagy nem bánom.
Didereg egy kismadár
ott a csupasz ágon.

Kopasz, fagyos rét fölött,
kutatnak az őzek.
Finom most a száraz is,
vidáman kérődznek.

Csipkét szó a zúzmará,
fátylát lebegteti.
Tél tündér a tájat most
ezüst színre festi.

Itt van a tél, fúj a szél,
én már nem is bánom.
Fejen sapka, nyakban sál,
na mozgom, nem fázom!

Kustán Alexa Jázmin, Tiszaásvány

Varga Dorina, Tiszaásvány

Molnár Hanna, Tiszaásvány

Mező Júlia, Tiszaásvány

Varga Hanna-Éva, Tiszaásvány

Literáti Bence, Tiszaásvány

Megyen már, meneget,
vissza-visszanézve,
nyomában jön az öccse
vígán füttyörészve.
Beéri az öregot,
s válláról a terhet
legényesen leveszi,
pedig még csak gyermek.
Lépeget szótlanul,
s mikor éjfél eljön,
férfiasan kezet fog
múlttal a jövőndő.

(esztendő)

Egy úton indultam,
két útra találtam,
mindet végigjártam.

(öbrüru)

Két füle van, mégse hall,
húzzák: azt sem mondja: jaj.
Orra is van, rendes, formás,
nem ingerli tormás kolbász,
mert szagolni nem tud vele.
Ázott földön nyomát látni,
tessék ezt most kitalálni!

(csizma)

Tenyeres-talpas hatalmas,
barna bundás óriás,
meglesi a méheket,
s mézet rabol, ha lehet.
Szamócat is szedeget,
átalussza a telet.

(arpu)

Egyik fogam hófehér,
másik fogam éjfékete.
Ha elém ülsz,
egykedőre megszólal a zene.
Tudod már, hogy mi a nevem?

(robuoz)

Tiszta fehér születése,
sáros, piszkos temetése.

(oy)

Tizenkét gyermeke van egy anyának,
egymást kergetik, együtt sose járnak.

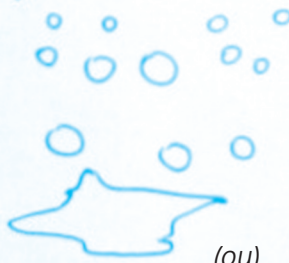
(yodbuoy 'el)

A kamrában lóg a szegen,
tátva a nagy szája,
egész nyáron ásítózik,
a hideget várja.
Őszi eső beálltával
a szegről leakasztják,
lábba húzzák, s a cuppogó
sarat úgy dagasztják.

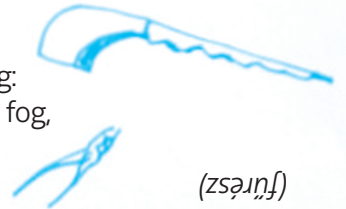
(csizma)

Égtől hullok, fehér vagyok,
szeretem a kemény fagyot.
Siklik rajtam szánkók talpa,
víg csatákban vagyok labda.
De ha olvad, vízzé válok,
pára leszek, égbe szállok.

(oy)

Ha a koma munkába fog,
dúdol, sivít, nyög és nyafog:
Tölgy és fenyő, mind dőlni fog,
ha belemart a fog, a fog.

(fűrés)

A szekerem igen derék,
nem kell bele tengely, kerék,
nem húzza ló, mégis szalad,
havas dombon messze szalad.

(szánkó)

Drótot, szeget elharapja,
pedig nincsen neki foga.

(harapófogó)

Van nekem egy emberem,
nem sír, hogyha megverem,
nem fáj neki soha semmi
és nem szokott soha enni.
Egy helyben áll, nem tud menni,
nem szeret melegben lenni.
Behozni hát nem merem,
mert nem lenne emberem.

(ember)

Beszélni nem tud,
olvasni nem tud,
mégis tanulunk tőle.

(könyv)

MEGTÖLTENI A TERMET

(Ismeretlen eredetű történet)

Volt egyszer egy messzi-messzi ország, s abban a messzi-messzi országban, egy pompás palotában élt egy nagy, nemes, gazdag király. Mivel élete a végéhez közeledett, el kellett döntenie, hogy a három fia közül melyiknek adja az országát: ki lenne a legbölcsebb, legjobb királya ennek a csodás, javakban bővelkedő országnak. Maga elé hívatta hát őket és így szólt:

– Kedves fiaim, mivel mindhármatokat egyformán szeretlek, egy próba elé állítalak benneteket. Ez majd segít eldönteni, hogy melyikőtök kormányozza halálom után az országot. A feladat, amire kérlek benneteket, a következő: palotámnak a báltermét pirkadattól éjfélig meg kell töltenetek színültig valamivel, akármivel. Akinek ez sikerül, az kapja meg a koronát és a királyságomat. Kezdded te, kedves legidősebb fiam!

A legidősebb fiú gondolkozott, s mivel a környéken jó sok homok volt, azt gondolta ki, hogy majd színültig megtölti a termet homokkal. Nosza, hozzá is látott, száz szolga lapátolta, talicskázta vele a homokot, hordták pihenés nélkül, szakadatlan dolgoztak pirkadattól éjfélig, ám hiába, a terem még csak félig sem telt meg.

A középső fiú úgy gondolta, szalmával próbálkozik, hisz aratás volt, rengeteg a szalma, hátha azzal sikerül megtöltenie a termet a padlótól a mennyezetig. Neki is száz szolga segített, hordták, hányták, vasvillázták, cipeltél a szénát, izzadtak a melegben, ám a pirkadattól éjfélig tartó kemény munka eredményeképp a terem még így is csak kétharmadáig telt meg.

A legkisebb fiú következett. Pirkadatkor leült a bálterem közepére a földre, és nem csinált semmit. Egész nap csak ült és mosolygott. A testvérei elhűlve kérdezték, hogy-mint akar így megfelelni a próbán, de ő csak nyugodtan mosolygott. Majd, amikor elérkezett az éjfél és jött a király, hogy megnézze, mit végzett a legkisebb fia, a fiú a bálterem közepén ülve elővett egy mécses és meggyújtotta. A mécses fénye egy szempillantás alatt betöltötte a báltermet, a padlótól a mennyezetig, a legtávolabbi sarkocskába és zugba is jutott belőle.

A király szívét mérhetetlen melegség töltötte el, és így szólt:

– Fiam, látom, hogy nemcsak okos vagy, hanem a szíved tele van szeretettel, alázattal és bölcseséggel. Kívánom, hogy királyságod alatt ez a Fény vezéreljen az uralkodásban.

És a legkisebb fiú igazán méltó, bölcs és nemes királlyá lett az országnak.

Mester Györgyi

EGY FELEJTHETETLEN KARÁCSONY

Az egész úgy kezdődött, hogy otthon maradt az a fránya cetli. A cetli a bevásárlókkal, amit anya írt össze, és amit nekem kellett volna megvennem. A pénzt is otthon felejtettem, de annak már nem is volt jelentősége, hiszen fejből amúgy sem tudtam volna felidézni, miért is kellett bemennem a boltba. Aznap este nem volt kenyér a vacsorához, és az előző napi szikkadt zsemléket ettük a szalámihoz.

Két napra rá, hasonlóan elfeledkeztem valamiről. Ez kicsit súlyosabb eset volt, mivel az öcsémről feledkeztem meg, vagyis nem mentem be érte az óvodába. Szegénynek este hétig ott kellett maradnia a mérges takarítónő, Saci néni felügyelete alatt, ami további megpróbáltatást jelentett a számára. Végül anya – miután befejezte a túlórázást – hozta haza kisírt szemű, könnytől maszatos arcú kisöcsémet.

Anya megkért, hogy a karácsonyra is tekintettel ugyan raknék már rendet a saját szobámban, ami alatt a szanaszéjjel heverő könyvek, DVD-k polcra való visszatételét, a társasjáték darabjainak, a legóalkatrészeknek a dobozba rakását, és a levetett, használt ruháim szétválogatását, szennykosárba helyezését értette.

Hogy aztán, nyomatékos kérése ellenére, a bakancsomat se cipőkrémeztem be, pedig közeledtek a havas, latyakos napok, anya megelégtelte a dolgot.

„Haszontalan vagy, lusta, rossz gyerek. Meg is lesz az eredménye a karácsonyi ajándékozáskor!” – mondta.

Én erre dacosan csak annyit feleltem: jól van, ha ti nem szerettek, én sem szeretlek benneteket.

Aztán eljött a nagy nap. Mintha mi sem történt volna, jókedvűen segédkeztem a karácsonyfa feldíszítésénél. Úgy éreztem, minden rendben van. El is feledkeztem – hasonlóképpen, mint a bevásárlásról, meg az óvodában hagyott öcsémről – anya korábbi fenyegetéséről.

A szentestei vacsora elfogyasztása után került sor, mint ez idáig mindig, az ajándékok átadására. Kíváncsian vártam, mit kapok az idén, de a legnagyobb megdöbbenésemre, a felirat alatt, melyen a nevem állt, nem volt semmi. Hílt helye volt az én ajándékomnak – mintha a szüleim megfeledkeztek volna rólam –, míg az öcsém boldogan bontogatta a neki szánt csomagokat.

„Ezt nem tehetik meg velem” – gondoltam. De bizony, megtették. Nem is faggatóztam, hiába is lett volna minden. Ekkor már eszembe jutott anya jóslata: meglesz a böjtje a lustaságodnak, majd meglátod.

Tele gyomorral és keserű szívvel feküdtem le aznap este.

Bár a szomorúság ellenére viszonylag gyorsan elaludtam, talán a nagy lelkiismeret-furdalás miatt, már jócskán hajnal előtt megébredtem. Csak forogódtam az ágyamban, majd döntő elhatározásra jutottam.

Csendben felkeltem, és elkezdtem helyükre rakni a szobámban szétszórt holmikat. A könyveket és DVD-ket vissza a polcra, a legóalkatrészeket és a társasjáték darabjait a dobozukba, végül a napokkal korábban levetett, piszkos ruháimat is kivittem a szennyestartóba.

Akkor eszembe jutott az öcsém. Lábujjhegyen beosontam a szobájába. Csendesen szuszogott a kiságyában. Fölé hajoltam, és azt suttoztam neki, hogy szeretem, és ígérem, soha többé nem felejttem ott az óvodában.

Azután ugyancsak halkán, óvatos léptekkel kimentem az előszobába, és nagy buzgalommal

nemcsak a sajátomat, de a család többi tagjának a téli cipőit is kipucoltam, bekrémeztem, kifényesítettem. Nem voltak azok a bakancsok még soha életükben olyan tükörfényűek.

Azután, teendőm nem lévén, visszamentem a szobámba. Nem akartam már aludni, de valahogy mégis elszunnyadtam. Anya ébresztett fel vidám, friss szavakkal: hétalvó, ki az ágyból! Gyere reggelizni.

Hát jó, enni bizonyára kapok, mint ahogy vacsorát is adtak előző este. De hogyan lesz tovább?!

Nem is érdekelt sem a kalács, sem a habos kakaó, amit ilyenkor, karácsony első napján reggelire szoktam kapni. Csak odabújtam anyához, és – mivel

szégyenemben nem mertem a szemébe nézni –, a hálóköntösébe suttoztam, hogy többé nem leszek lusta, ne haragudjon. És hogy nem gondoltam komolyan, amit mondtam, mert nagyon is szeretem őket, főként a kisöcsémet, akit soha többé nem fogok az óvodában felejtetni.

Anya megsimogatta a fejemet, aztán csak oda fordított a karácsonyfa felé: a nevemet jelző kis tábla alatt ott álltak az anyira óhajtott karácsonyi ajándékaim: egy igazi bőr focilabda, két könyv a nagy Afrika-vadászról, és egy korcsolya. De az ajándékok között a legszebb mégis a képeslap volt, amelyen az állt: Sok szeretettel, Anya, Apa és Öcsi.

Benedek Elek

A KARÁCSONYFA

Csingilingi, szól a csengő,
jertek, fiúk, lányok!
Ég a gyertya, meg van rakva
a karácsonyfátok.

Csingilingi, szól a csengő,
arany a csengése.
Aranyosabb, szebb ez, mint a
muzsika zengése.

Csingilingi, szól a csengő,
vajon kik csengetnek?
Mennyországból az angyalkák
a jó gyerekeknek.

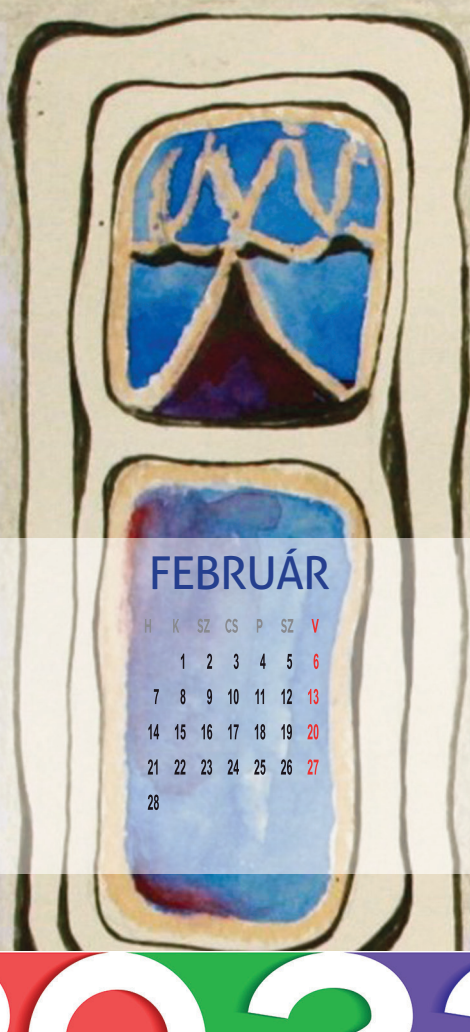
Csingilingi, szól a csengő,
nyílik már az ajtó,
cseng a szoba, zeng a szoba
vidám gyerekszajtól.

Csingilingi, szól a csengő,
jertek, fiúk, lányok,
ég a gyertya, meg van rakva
a karácsonyfátok.

JANUÁR

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
						1 2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

FEBRUÁR

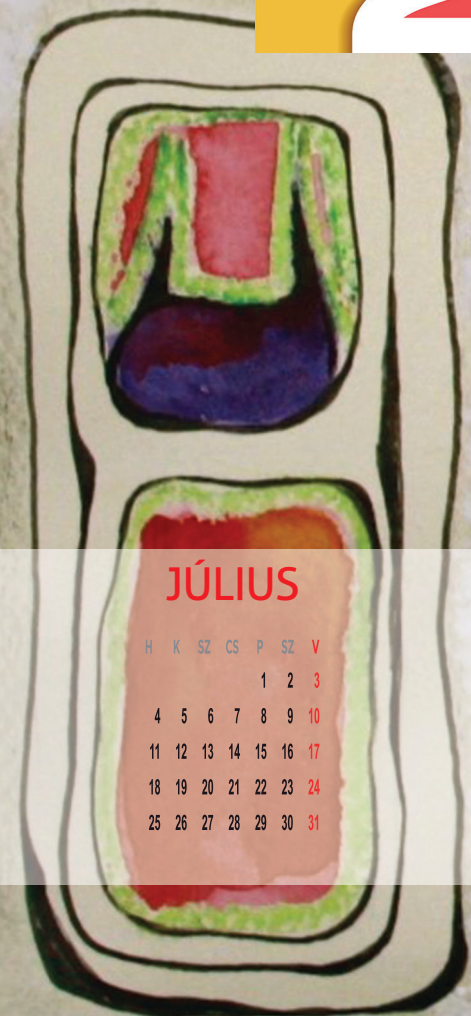
H	K	SZ	CS	P	SZ	V
		1	2	3	4	5 6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28						

MÁRCIUS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
		1	2	3	4	5 6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

2022

JÚLIUS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
					1	2 3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

AUGUSZTUS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

SZEPTEMBER

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
					1	2 3 4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

ÁPRILIS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
					1	2 3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

MÁJUS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

JÚNIUS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
					1	2 3 4 5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

IRKA

OKTÓBER

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

NOVEMBER

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
		1	2	3	4	5 6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

DECEMBER

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
					1	2 3 4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Kedves Művészetkedvelők!

Ami a telet az ünnepek mellett sokak kedvenc évszakává teszi, az a világokat átalakító varázslatos hótakaró. A hó lehet puha, tiszta és fehér, eshet nagy pelyhekben lassan szállingózva, vagy olyan sűrűn, hogy az orra hegyéig sem lát az ember, és addig jó benne a játék, amíg nem kap valamilyen színt – leginkább sárgás árnyalatot –, és nem válik latyakossá. Ez az átmeneti állapot sokáig nem is jelent meg a festők tájképein, leginkább a 15. században és a reneszánsz kor elején kezdtek el a téli táj ábrázolásával foglalkozni a festők.

Napjainkban egy szép téli pillanatot könnyen lekaphatunk a fényképezőgépünkkel, régebben viszont nem lehetett olyan jóleső érzés a téli hidegben az állvány előtt állva, fagyos ujjakkal festeni az előttünk látott tájat, de egyesek ezt mégis megtették. Manapság egyre illékonyabb és eltűnőfélben lévő látványosság a hóval takart táj, nem is csoda, hogy sokan vágyakozunk egy fehér karácsonyra, hogy szánkókkal, sítalpakkal, hócsatákkal és a hóból épített világokkal ünnepeljük meg ezt az időszakot. Remélem, idén sikerül mindannyiunknak kiélvezni a havas táj örömeit, de a várakozás ideje alatt nézzük meg, hogy a művészek mit láttak a hóban, hogyan használták fel ezt az olvadozó, fehér alapanyagot, és milyen a téli táj a különböző korok és műfajok fényében!

1. Id. Pieter Bruegel: Vadászok a hóban, 1565, Olaj-fa, 117 x 162 cm

sokat mutatja be, amelyből 5 kép maradt fent. A szabadban több szén- és ceruzarajzot készített előkészületként Bruegel, de a végleges munkákat a műhelyében fejezte be. A sorozatban két műfajt ötvöz a festő: tájképekként is értelmezhetőek a művek, hiszen bemutatják a flamand táj (jelenleg Belgium, Franciaország, Hollandia részei) szépségeit, valamint a kor embereinek szokásait, hétköznapjait is ábrázolják, ami a zsánerkép-életkép műfajának ismertetőjegye. A kettősség nemcsak a műfajban jelenik meg, hanem a téli hónapok kapcsán is, hiszen nemcsak az elbűvölő hófedte tájat és a téli játékokat mutatja be a festő, hanem a szűkös hónapok kihívásaira is utal. A tél kihívásai leginkább a sorozat második téli témájú, Egy borús nap című képében jelennek meg, a február tevékenységeit ábrázolva, ahol már semmit sem takar a tiszta, fehér hó, hideg szelek fújnak a latyakos-sáros tájon, annak a télnek a képét ábrázolja, amelyet senki sem szeret igazán.

A japán fametszés technikájának és az úgynevezett ukiyo-e stílusnak az egyik legismertebb képviselője **Utagawa Hiroshige** (ejtsd: hirosige). Az ukiyo-e stílus jelentése: „a lebegő világ képei”, a sok különböző fametszési stílus közül ebben jelennek meg a tájképek Japánban; a sötétből világosba történő színátmenet is az egyik alapvető

A bal oldali képen idősebb Pieter Bruegel (ejtsd: brögel) Vadászok a hóban című festményét látjuk. Vadászatból hazatérő férfiakat látunk, balról az első vadász botján egyedül egy soványka róka lóg, a vadászkutyák szomorúan, fáradtan követik a sikertelen útról érkező három vadászt. A képen elterülő városka lakosai teljesen más hangulat mutatnak: téli sportokat űznek, önfeledten játszanak, és örülnek a korcsolyázásnak a befagyott folyón.

A kép megrendelésre készült, és egy hat darabból álló sorozat részét képezi. A sorozat az évszakokat és a hozzájuk köthető szoká-

2. Utagawa Hiroshige: Hold-híd a Megurón, Edo száz nevezetes látképe sorozat, 1856–1858 Fametszet-tus, papír

ismertetőjegye ennek az eljárásnak. A képen Edo városában járunk (mai Tokió), ahol az esti hóesésben pár bambuszkalapos alak sétál. Hiroshige több sorozatot is készített, melyeken a kor Japánját mutatta be. Ő volt a téli tájképek legismertebb készítője. A fametszés segítségével ugyanazt a grafikát többször is le tudták nyomtatni, ezért is hívjuk ezt sokszorosító grafikai eljárásnak. A képeket valamilyen kemény, görcsmentes falapba (nyomódúc) vésték be (pl. cseresznye, dió), mintha nagy pecséteket készítettek volna, amelyekről később nyomtathattak. A művész papírra készítette el a grafikát tussal és ecsettel, majd a munka a fametsző és nyomtató mesterhez került, aki kivészte a nyomólapokat minél jobban ügyelve a művész ecsetvonásainak, vonalvezetésének megőrzésére. Egy ilyen grafika elkészítéséhez akár 10 vagy több tucat faalapot, nyomódúcot is véshettek, mivel minden színt vagy díszítő motívumot, szöveget és vonalrajzot külön dúcra nyomtattak ugyanarra a papírra. Az így elkészült munkákat, sorozatokat pedig kereskedők és kiadók értékesítették.

3. **Gustave Caillebotte:** Havas háztetők, 1878, olaj-vászon, 64 x 82 cm

felhagyott a festéssel, és a francia impresszionisták legnagyobb gyűjtője lett. Végrendeletében egész gyűjteményét a francia államra hagyta, a képek olyan híres múzeumok falaira kerültek, mint a párizsi Louvre (ejtsd: luvr).

Ahogy Caillebotte kedves Párizsát, úgy **Klisza János** hóval fedett szülővárosát, Ungvárt örökölte meg. Ő nem az ablakából készítette ezt a festményt, hanem a hidegben állva, az ungvári várudvarban gyors mozdulatokkal vitte fel a porpasztell a papírra, így elkapva a lemenő nap fényeit.

A havat formálni is lehet, a hóból sok minden építhető a hóemberen kívül. Az Egyesült Államokban egy coloradói városban, Breckenridge-ben minden évben nemzetközi hószobrászversenyt szerveznek, ahol hóból készítenek átmeneti alkotásaikat a résztvevők. A szobrok a szabadban készülnek, és esténként szinte életre kelnek a színes lámpák fényében. Remélem, idén nekünk is lesz alkalmunk kiélvezni a havas táj örömeit, és talán alkotásra is ösztönöz titeket a hóban átváltozott táj látványa!

6. Breckenridge-i hószobrászverseny, 2019

A városokat átváltoztató hótakaró több művészt is megihletett, akik olykor akár a szobájuk-műhelyük melegéből, az ablakukon kitekintve tudták elkészíteni festményeiket. **Gustave Caillebotte** (ejtsd: gusztáv kálíbot) francia impresszionista festő Párizs havas háztetőit festette meg. Caillebotte a későbbiekben

4. **Klisza János:** A havas várhegyen (Ungvár), 2019, pasztel-papír, 70 x 90 cm

KÉRDÉSEK ÉS FELADATOK

Mit jelent a zsánerkép kifejezés? Mit jelent az ukiyo-e kifejezés? Mit takar a fametszés és a sokszorosító grafikai eljárás?

Készítsetek egyedül, szüleitekkel, barátaitokkal vagy az osztályotokkal közösen egy hószobrot, hólényt, egyedi hóembert, majd az elkészített alkotásnak adjatok nevet, fotózzátok le, és küldjétek el az *Irka* szerkesztőségének!

Weinrauch Katalin

BÁBOS MONDÓKA

Ali Baba az én nevem
lámpásomat elvesztettem,
keressük meg, kedves komám,
mese szárnyán jöjj el hozzám!

Csörgősipkás bohóc vagyok,
szeretnek a kicsik, nagyok,
a porondon bukfencezek,
jót nevetnek a gyerekek.

Hősnek ismer, aki szeret,
én védem meg a gyengéket,
a rosszakkal jól elbánok,
csuda dolgokat csinállok.

Öt kis boci, fekete,
kiballagnak a rétre,
vár ott rájuk füvecske,
lesz estére tejeckske.

Trombi vagyok, az elefánt,
van agyaram, ormányom,
szeretem a banánt, szénát,
Afrika az otthonom.

Vízben élő Breki béka
nyakig merül az iszapba,
az éjszaka hideg már,
őszi úton a tél jár.

A farsangot nagyon várom,
a kutyakopogóást járom,
ebugatta, de jó buli,
gyere, ropjuk együtt, nyuszi!

Én vagyok a nyuszika,
kedvencem a káposzta,
szeretem a farsangot,
bukfencezek, táncolok.

Péter Erika

FARSANGI ÖRÖMÖK

Vízkeresztől
negyven napig
Mulatoznánk pirkadatig!
Farsang faggyal érkezett,
Tánccal temettük a telet.
Farsang fánkja illatozik,
Orrunk, gyomrunk vágyakozik.
Nagyböjt előtt
„farsang farka”,
Hacacaré három napra!
Kövért csütörtökre már
Véget ér a karnevál.
Nagyböjt után fogyókúra,
Jövőre meg kezdjük újra!

Harald Scheel és Sibylle Jung

BENEDEK APÓ KARÁCSONYA

Karácsony előtti napokban nagy hóesés kezdődött, és nagyon hidegre fordult az időjárás. Muki, a kis mókus és két barátnője, Zsuzsi és Paula, a két egérlányka, elhagyták az erdőt, és a falu felé igyekeztek, hogy a házaknál keressenek menedéket. Útközben az öreg erdei kápolna mellett haladtak el.

– Ne menjünk tovább! – kiáltotta Muki az egereknek. – Itt lakik Benedek apó, aki nagyon jószívú, egész biztosan segít két éhes egérkén és egy agyonfagyott mókuson!

Benedek apó hosszú évek óta őrizte a kis kápolnát. Manapság már nemigen járt ide senki, mert a faluban szép, nagy templomot építettek az emberek. Benedek apó mégis meghúzta minden vasárnap a harangot, s akik hallották, gyönyörködtek a kis harang tiszta csengésében. Az öreg valami neszt hallott az ajtó felől.

– Nocsak, ki téved ide ilyen télidőben? – gondolta és lámpásával az ajtóhoz ment. A résnyi nyílásban ott vacogott a három kis vándor. – Oh, szegénykéim, gyertek be gyorsan, hiszen reszketek a hidegtől! – kiáltott Benedek apó. – Gyertek, kedveseim, melegedjete meg!

Benedek apó szegényes körülmények között éldégt, de amije volt, azt mindig megosztotta a rászorulókkal. Úgy tett most is. Kenyérkét morzsált eléjük, tejet melegített kályháján. A kis erdőlakók lassan-lassan felmelegedtek, és a kályhához közelebb húzódva hálásan néztek az öreg apóra.

Az apó kedvesen rájuk mosolygott, és így szólt:

– Régen volt látogatóm itt fent. Ugyanis elszakadt a harang kötele, így nem tudok a harang szavával a faluban lakóknak üzenni. Nagyon örülök, hogy ti idejöttetek. Nálam mindenki mindig szívesen látott vendég.

Aztán Benedek apó összezsavarta régi kockás sláliját, amelyből Mukinak s a két kis egérnek fészket

készített a kályha előtt. Megrakta a kályhát fával. A tűz vidáman pattogott, kellemes meleg áradt Mukiéik felé, akiket a hideg és az éhség nagyon elfárasztott.

– Micsoda szerencse, hogy megálltunk itt a kápolnánál! – gondolta Muki félálomban. Aztán mélyen elaludt, s Benedek apó mosolyogva hallgatta szuszogásukat.

Az éjszaka közepén Zsuzsi, a nagyobbik egérlányka felébredt.

– Paula! Muki! – ébresztgette halkán társait. – Arra gondoltam, hogy készítünk valami meglepetést Benedek apónak. Nélküle még mindig ott fagyoskodnánk és éhezünk!

– Jó – mondta Paula. – Kitaláltál már valamit?

– Azt hiszem, a legjobban annak örülne, ha újra meghúzhatná a harangot. Javítsuk meg a kötelet, s akkor ismét üzenhet a faluba az embereknek.

– Nagyszerű ötlet! Lássunk azonnal hozzá! – mondta Muki.

Óvatosan, nagyon csendesen, hogy az apó fel ne ébredjen, lázas keresgélésbe kezdtek.

Találtak is régi vászonlepedőket, melyeket hosszú csíkokra vágva összecsomóztak. Most már csak a haranghoz kellett kötni. A kötelet cipelve nem volt könnyű nekik felmászni a magas lépcsőkön a toronyba. Ráadásul még nagyon csendesen is kellett mozogniuk. De ha valaki nagyon akar valamit, az mindig sikerül is!

A kis állatkák végre felértek a haranghoz. Picit pihentek, majd leszedték az elszakadt kötél maradványát és felerősítették az újat. A két kis egér ugyancsak elfáradt, de Mukinak még maradt annyi ereje, hogy kifényesítse a harangot.

– Így még szebben szól majd! – mondta büszkén az egereknek, amikor elkészült a fényesítéssel.

Amikor Benedek apó felébredt, azonnal észrevette az új harangkötelet. Meghatódva nézett kis vendégeire.

– Hát ez csodálatos! – mondta nekik. Nagyszerű munkát végeztetek! Most végre újra tudok a faluba üzeni! – És amilyen gyorsan csak tud, megkapaszkodik a kötélben és elkezd harangozni.

A tiszta levegőben, a szikrázó hó felett csodaszépen cseng a kis harang. Talán még soha nem szólt ilyen tiszta, csengő hangon.

Odalent a faluban nagy a nyüzsgés az utcákon. Az ünnep előtti utolsó órákban még mindenkinek akad valami vásárolni valója. Karácsonyfadíszek, ajándékok vándorolnak táskákba, kosarakba, a gyerekek meg utoljára még odanyomják orrukat a kirakatok üvegéhez, hogy megcsodálják a sok játékot és a betlehemi figurákat.

Ebben a pillanatban meghallják a csengő harangszót. Meglepve kapják fel a fejüket, s valamenynyien a hegyoldalban levő kápolna felé fordulnak.

– Az öreg Benedek apó! – kiáltja valaki.

– Mindnyájan megfélekedtünk róla! – mondják egymásnak szégyenkezve.

– Hiszen olyan régen nem hallottuk a harangszót! – védekezik az egyik járókelő.

– Meg aztán messze van az a kápolna, és a nagy hóban nehéz odajutni! – szégyenkezik a boltos.

– És mindig olyan sok a dolgunk! – teszi hozzá a pékmester.

– De most karácsony van, mindnyájan menjünk ma a kápolnához, és legyen ebben az évben ott az éjféli mise! – javasolja a tanító bácsi.

Így is történt. A gyertyagyújtás, ajándékosztás után a falu népe elindul a kápolna felé.

Benedek apó az ajtóban áll, hallgatja a harangszót, amikor feltűnik a bundás, csizmás sereg, gyertyával, lámpással. Nagy öröm tölti el az öreg szívét, egyszerűen nem akar hinni a szemének.

– Gyertek, gyertek, lépjeteek beljebb! – hívja a falu lakóit, és szélesre tárja az ajtót. – Köszöntsük együtt a kis Jézust, aki ma született!

Hanem a sok ember nem fért be a kis kápolnába. Benedek apó a gyerekek segítségével kiviszi a kápolna elé a betlehemi jászolt, benne a kis Jézust, Mária és József szobrával.

A tiszta égen ragyognak a csillagok. Az emberek ajkán pedig felhangzanak a karácsonyi dalok, és senki sem fázik. Így az éjféli misét a szabadban tartották meg.

Ilyen szép karácsonyra még a legöregebbek sem emlékeznek. Boldogan térnek haza, és Benedek apó is boldogan viszi vissza a bölcst a kápolnába. Mint annak idején, Betlehemben, csend és béke van.

A mókus és a két kis egér a bölcst mellett a puha szalmába fészkelte magát és már mélyen alszanak. Benedek apó mosolyog az orra alatt.

– Aludjatok csak, kedveseim! – gondolja. – A ti segítségetek nélkül nem lett volna ilyen szép a karácsonyestém!

Donászy Magda

KARÁCSONY DÉLUTÁN

Karácsony délután
lassan jön az alkony.
Kíváncsiság bujkál
minden gyerekarcon.

Végre sötétedik...
Hamvas lesz az este.
Bodri velem együtt
figyel minden neszre.

Mikor szól a csengő,
az ajtó kitarul,
piros alma nevet
rám a fenyőfáru.

Tudom, az erdőből
édesapám hozta,
a diót meg anyám
be is aranyozta...

Azért olyan kedves,
azért olyan drága,
meghatottan nézek
apára, anyára.

KÉSZÍTS SZALONCUKROT AZ ÜNNEPRE!

ZSERBÓ SZALONCUKOR

Hozzávalók: 10 dkg dió, 15 dkg baracklekvár, 3 ek. porcukor, 7 dkg kukoricapehely, 10 dkg étcsokoládé, 2 ek. tejszín.

Elkészítés: Összekeverjük a diót és a lekvárt, majd hozzáadjuk a darált kukoricapelyhet. A masszából kis hengereket formázunk, és pár percre mélyhűtőbe tesszük.

Közben gőz felett felolvasztjuk az étcsokoládét, hozzáadjuk a 2 evőkanál tejszínt. A megformázott szaloncukrot bevonjuk a csokoládéval, majd hűtőbe tesszük, s ha megdermedt, már fogyasztható is.

NARANCOS-MARCIÁNOS SZALONCUKOR

Hozzávalók: 15 dkg natúr marcipánmassza, 50 dkg kandírozott narancshéj, 1 ek. porcukor a gyúráshoz, 15 dkg 65%-os étcsokoládé.

Elkészítés: A marcipánmasszát nagylyukú resze-

lőn lereszeljük. A kandírozott narancshéjat finomra aprítjuk, majd porcukros kézzel összegyúrjuk a marcipánnal. A masszából ovális cukorformákat készítünk.

A csokoládét vízgőz felett felolvasztjuk, majd egy villa segítségével belemártjuk a narancsos-marcipános cukrokat. Sütőpapírra téve hagyjuk megdermedni a szaloncukrot.

MAZSOLÁS-MANDULÁS SZALONCUKOR

Hozzávalók: 50 dkg mazsola, 20 dkg őrölt mandula, 10 dkg kókuszreszelék, 1 citrom reszelt héja, egy csipet őrölt fahéj, 5 dkg méz.

Elkészítés: A mazsolát forró vízzel leforrázzuk, 10 percig hagyjuk ázni, majd leszűrjük és lecsepegtetjük.

A mandulát, a kókuszreszeléket, a reszelt citromhéjat, a fahéjat és a mazsolát aprítógéppel morzsalékos masszává dolgozzuk, majd összegyúrjuk a mézzel. Kis gömböket formázunk belőle, megfelelő formájúvá lapogatjuk, és tepsire sorakoztatva néhány órát szikkadni hagyjuk. Megmárthatjuk olvasztott csokoládéban, vagy meghempergethetjük kakaóporban is.

MANDULÁS SZALONCUKOR-KÜLÖNLEGESSÉG (fahéjas-gyömbéres, kókuszos-lime-os)

Hozzávalók: 20 dkg darált mandula, 15 dkg porcukor, 20 dkg csokoládé (lehetőleg jó magas, 50% feletti kakaótartalommal), pár csepp mandulaaroma, víz; a fahéjas-gyömbéreshez: fahéj, reszelt gyömbér ízlés szerint; a kókuszos-lime-oshoz: lime leve és 10 dkg kókuszreszelék.

Elkészítés: Vízgőz fölött megolvasztjuk a csokoládét. 20 deka darált mandulát összekeverünk 15 dkg porcukorral. Tehetünk bele pár csepp mandulaaromát. Evőkanállal lassan vizet adagolunk hozzá, hogy gyúrható masszát kapjunk. Óvatosan a vízzel, hogy a massa jó kemény maradjon. Ha túl folyós, keményíthetjük darált keksszel vagy darált dióval. Ízesítjük a fahéjjal/gyömbérral vagy lime levével és kókuszreszelékekkel. A masszából golyókat formázunk, és bevonjuk őket az olvasztott csokival. Ügyesebbek csinálhatjuk villával vagy fogpiszkálóra felszúrva, a kezdők egyszerűen kiskanállal kenjék el a masszán a csokit.

Hűtés után csomagolható.

KÓKUSZOS SZALONCUKOR

Hozzávalók: 15 dkg kókuszreszelék, 15 dkg porcukor, 1 tk. rózsavíz, ásványvíz, 20 dkg étcsokoládé.

Elkészítés: A kókuszreszeléket tálba rakjuk, hozzáadjuk az átszitált porcukrot és a rózsavizet. Kevés ásványvíz hozzáadásával egynemű masszává dolgozzuk, majd fóliába csomagoljuk, és néhány órára hűtőbe tesszük. Végül szaloncukrokat formázunk belőle.

A csokoládét gőz felett megolvasztjuk, és belemártjuk a cukrokat. Rácsra téve hagyjuk megdermedni a csokibevonatot.

Forrás: mindmegette.hu

Udud István

KÉT KISKAKAS

Két kiskakas összevész
A dombon kapirgálva.
Az egyiknek nagy gilisztát
Kapar ki a lába.

Szól a másik:
– Add ide, ez itt az én dombom!
– Dehogyan adom, én találtam!
– Add ide, ha mondom!

Szó szót követ,
Ennek már a fele sem tréfa.
Egykettőre hajba kapnak
Azazhogy taréjba.

Tyúkanyó szól:
– Gyerekek! Jobb lesz megfelezni.
De mind a kettő nagy kevélyen
Fityiszt mutat: – Ezt ni!!!

Míg tart a viadal,
Egy begyes kis jérce
A gilisztát hamm, bekapta:
– Ostobák! Megérte?

Móricz Zsigmond

A SOK JUH
MESÉJE

Volt egyszer egy gazdag ember,
Annyi juha, mint a tenger,
Mint az árvíz, ujjuju!
Számlálhatlan sok a juh.

Gazdag ember gondol egyet:
Pénzmagra szert hogyan tegyek?
Hej, számadó, szóm van kenddel,
Annyi juhomból, mint a tenger,
Mint az árvíz, ujjuju,
Számlálhatlan sok a juh –
Gondoltam én mostan egyet,
Pénzmagra szert hogyan tegyek?
Kell nekem a juhok ára,
Hajtsa kend el a vásárra.

A vásárra juhász hajtja,
Előttük egy folyó partja.
Irdatlan nagy – Tisza-Duna
Nem lehetne ija-fija –,
A híd rajta nagyon keskeny,
Nem fér a juh csak egyesben.
Várjunk, míg átmennek renddel,
S annyi a juh, mint a tenger!
Mint az árvíz! Ujjuju!
Számlálhatlan sok a juh!...

– Hogyha egyig általérnek,
Folytatom majd a mesémet.

A következő mondókák, játékok Pósa Lajos 1914-ben megjelent Játékoskönyvéből származnak.

SEBES MONDÓKÁK

Csinos csikos cinkcsészében cukros csirkecomb.
Új kőkút körül ireg-forog törpe tarka kurtafarkú
török tyúk. Mit kap? Kit kap?

Csöngölei csöndes csikós csinos csikaja csetlik-
botlik a csalamádé között, cserépből csinált csön-
gettyú csörög a csöngölei csöndes csikós csinos
csikaja nyakán.

Kilenc öles köles-kazal.

Ezt a kerek kereket miért kereketlenítették
meg?

JÁTEKOK

ISPILÁNG

A gyerekek körbeállnak és forogva éneklük ezt
a dalt:

*Ispiláng, ispiláng,
Ispilángi rózsa,
Rózsa volnék, piros volnék,
Könnyen kifordulnék.
Kék selyemszoknya,
Piros selyemrojtja,
Dínom-dánom,
Kis pajtásom,
Fordulj angyal módra!*

A forogva éneklő gyerekek a „könnyen kifordul-
nék” sornál hirtelen kifordulnak a körből, majd a „for-
dulj angyal módra” sornál visszafordulnak a körbe.

ARANYKAPU

Két játékos egymásnak nyújtja a kezét és föl-
tartja a magasba. A többi játékos tőlük tíz-tizenkét
lépésnyi távolságban félkört formál. Most a két
kaputartó s a többi játékos föl váltva éneklük:

Kaputartók: *Jöjj által, jöjj által,
te szép aranybúza!*

A többiek: *Által mennék, által,
hogyha megnyílana!*

Kaputartók: *Nyitva van, nyitva van,
csak jöjj által rajta,
csak jöjj által rajta!*

A többiek: *Nyisd ki aranykapudat,
hadd kerüljem váradat!*

Mindnyájan: *Bújj, búj, zöld ág,
zöld levelecsk.
Nyitva van az aranykapu,
csak bújj által rajta,
csak bújj által rajta!*

A félkörben álló gyerekek most összefogott
kézzel átbújnak a kaputartók keze alatt és a játék
újra kezdődik.

EGERES

Húzzunk a földön egy háromszöget. A háromszög
mindegyik szögéhez leguggol egy-egy játékos.
Guggolás közben mindegyik összehúzza a lábát,
s a térdén alól két kezével átfogja. Ők a csuprok.
A többi játékos az egér. Az egerek láncba fogódz-
kodnak, s különféle kanyargós utakon kerülgetik
a csuprokat. A kerülgetés alatt a csuporkák ezt
mondogatják:

Csuporka, el ne dőlj!

Ha eldőlsz, összetörsz!

A csuporkákat kerülgető egerek pedig ezt:

Ess, ess, ess,

Egeres,

El ne ess!

Ki el es’,

Hát a’ lesz

Egeres.

Ha a kerülgetés közben valamelyik elszakasztja
a láncot (elszalasztja játszótársa kezét), az „egeres”
lesz, ha pedig valamelyik guggoló eldőlt, „törött
csupor” lesz.

LIBÁSDI

Kell egy vagy két farkas, sok liba, gazdasszony és
egy szolgáló. A farkas egy félreeső helyen meghúzza
magát, a gazdasszony és a szolgáló sorba állítják a
libákat. Azután a gazdasszornál lévő pálca két végét
megfogják, s a gazdasszony a sor egyik oldalán, a szol-
gáló pedig a másik oldalán menve, mindenik liba fe-
jéhez hozzáérinti a pálcát, számolva: egyszáz, kétszáz
stb. Miután így megolvasták a libákat, a gazdasszony
hazamegy főzni, de meghagyja a szolgálónak, hogy
jól vigyázzon a libákra, hogy a farkas el ne vigye. A
szolgáló őrzi a libákat, melyek egy csoportban állnak.
Kis idő múltán kiáltja a gazdasszony:

– *Gyere haza, szolgáló!*

– *Nem mehetek, nem mehetek, kertem alatt füles
farkas leskelődik.*

– *Gyere haza mosdani!*

– *Mibe mosdjam?*

– *Arany vedrecskébe!*

– *Mibe törülközzem?*

– *Arany keszkenőbe!*

Erre a szolgáló a libákat kergeti haza a gazdasz-
szonyhoz, mondván:

– *Hiss, haza, hiss, liba, hiss, hiss!*

A libák futnak hazafelé, de előtör a farkas, egynéhányat elfog, viszi a búvóhelyére, és ismét lesbe áll. Otthon a libák sorba állnak, a szolgáló és a gazdasszony a már előbb leírt módon olvassák őket: a hiányzókért a gazdasszony a nála lévő pálcikával a szolgálót nagyon gyengén megpaskolja. A szolgáló sírva hajtja ki ismét a libákat a mezőre, s kezdődik újra az előbbi jelenet. Midőn a farkas a libákat már mind elhordta, a gazdasszony és a szolgáló elindulnak a libákat keresni. A gazdasszony pálcáját két tenyere között megsodorítja, a földre ejti, közben ezt mondván:

– *Pire-pire, lányom, kapd fel az orsót!*

A szolgáló felkapja az elejtett orsót, odaadja az asszonynak. Ez megint sodorítja, leejti, s mondja a mondókát. Így járkálnak kis ideig, míg rábukkannak a farkasra és a libákra. A farkas elől áll, háta mögött csomóban a libák.

A gazdasszony így köszön a farkasnak:

– *Kakas Istók, jó napot!*

– *Fogadj Isten!*

– *Nem látott erre 300 libát?*

– *Most vitte őket két szűnyog egy vasrúdon.*

Erre a gazdasszony és a szolgáló ismét elindulnak a libák keresésére az orsóelvetés segítségével. Még kétszer fölkeresik a farkast az előbbi módon, de harmadszorra a libák gágogni és tapsolni kezdenek. Erre a gazdasszony azt kérdi a farkastól:

– *Mi zörög a padláson?*

– *Törik a diót meg a mogyorót!*

– *Add ide a padláskulcsot!*

A gazdasszony a farkashoz közeledik, de az elszalad, s ha elfogják, megcsipkedik.

HOGY A KAKAS?

Több játékos egymástól 2 méternyire leül a földre. Mindegyiküknek a háta mögé áll egy másik játékos, ők a gazdák. Egyvalaki lesz a vevő, aki a körön kívül járkál, míg végre valamelyik gazda mögött megáll és kérdezi:

– *Hogy a kakas?*

– *Három garas.*

– *Hát a tyúk?*

– *Az is úgy.*

– *Add alább!*

– *Nem adom, inkább körülszaladom.*

Ekkor a vevő s a kérdezett kezdenek a körben állók és ülők körül futni: a vevő jobbra, a kérdezett balra. Aki hamarabb ér a kiindulási helyére, azaz a gazdátlanul maradt tyúkhöz, azé lesz a tyúk, a másik pedig vevő lesz. Mikor minden gazda volt már vevő, akkor a tyúkok, vagyis azok, akik addig a földön ültek, lesznek a vevők.

HIDASMESTER (lányos játék)

15-20 lány félkörbe áll egymás kezét fogva. Jókora távolságban tőlük két leány szemközt foglal állást, szintén kezét fogva. Most a félkörben állók énekelve kérdezik:

A: *Itthon vagy-e, hidasmester?*

A két leány felel:

B: *Itthon vagyok, csak most jöttem.*

A: *Eressz által a hidadon!*

B: *Nem eresztlek, mert leszakad.*

A: *Ha leszakad, megcsináljuk.*

B: *Mivel tudnád megcsinálni?*

A: *Aranygyönggyel, gyöngyharmattal.*

B: *Hol vennéd az aranygyöngyöt?*

A: *Isten adná szent kezéből.*

Most a félkörben állók futva közelednek összefogódzva egyenes sorban a két lány felé, akik hátrálva mondogatják:

*Bújj, bújj bokrostul,
kukoricaszárastul!*

Mikor aztán a futók elérik a hátrálókat, ezek mint egy híd alatt áteresztik a sort, kivéve a két utolsót; most ezek csinálják a hidat és a játék ismétlődik.

HIDACSKA (fiús játék)

Két gyerek egymással szemközt letérdel, ez lesz a híd. Ezután jön egy csikós, aki lovakat vezet. A csikós így szólítja meg a hidat:

Csikós: *Gyihí, gyihí gya!*

Híd: *Szent Erzsébet hídja.*

Csikós: *Általmegyünk rajta.*

Híd: *Nem bánom én, ezt a néhány szilaj csikót áteresztem rajta!*

Ekkor jó sebesen át kell a csikósnak surranni a hídon, mert máskülönben megfogják a csikókat, de akármilyen sebesen mennek, mégis elfognak belőlük egyet. Ez így megy, míg utoljára minden csikót elfognak.

UTAZÓSDI

A földre egy hegyes bottal nyolcfokú létrát rajzolunk (vagy nagyobb papírdarabokra írjuk őket, esetleg krétával felrajzoljuk). A létrafokok között egy-egy város fekszik (pl.: Beregszász, Munkács, Ungvár stb.). Utazunk.

Legelőször menjünk Beregszászba. De hogy? Úgy, hogy egy lapos követ a Beregszászt mutató két létrafok közé dobunk, és onnan aztán megyünk Munkácsra. A követ fél lábon állva, a másik lábfejükkel úgy lökjük el, hogy ne a vonalra essen, hanem a Munkácsot jelző létrafokok közé. Így folytatjuk mindaddig, míg az utolsó, a nyolcadik városba el nem jutunk. Nehéz játék, mert nagyon ki kell számítani a lábfejjel való lökést, hogy a kő túl ne menjen a következő létrafokon.

JÉZUS A GETSEMÁNÉ KERTBEN

Jeruzsálem felett emelkedik az Olajfák hegye. Annak egyik lankásabb része a Getsemáné. Ide szokott kijárni Jézus tanítványaival, ha napi munkáját elvégezte. A búcsúvacsora után most is odamentek. Csak Júdás nem volt közöttük. Ő elment a papokhoz, hogy elárulja legjobb barátját, tanítómesterét.

Jézus a kertben sokat tűnődött, gondolkozott életén. Előre látta, hogy a végső veszélyben a tanítványok magára fogják hagyni. Sőt, meg is tagadják, mintha soha nem ismerték volna. És bár Péter erősen fogadkozott, hogy vele együtt szívesen meghal, Jézus szemébe mondta neki, hogy még az éjjel, mielőtt a kakas szólal, háromszor megtagadja őt.

Jézus, hogy magát megerősítse, elvonult a tanítványaitól imádkozni. Leborult a földre és így imádkozott: „Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem ez a keserű pohár; de ne úgy legyen, amint én akarom, hanem amint Te.” Amikor visszatért, a tanítványokat aludva találta. Mondta nekik: „Aludjatok immár és nyugodjatok, mert az óra eljött, amikor az emberfia a bűnösök kezére adatik. Íme, itt van, aki elárul engem.” És abban a pillanatban már ott is volt Júdás a főpapok szolgálóival és a fegyveres őrökkel. Odament Jézushoz és megcsókolta őt mondván: „Üdvözlégy, Mester!” Jézus fájdalmas szívvel monda: „Barátom, Júdás! Hát csókkal árulod-e el az embernek fiát?” A főpap szolgálói erre Jézusra rohantak s megkötötték. Jézus azt mondotta: „Miért jöttetek énreám fegyverkezve, mint egy gonosztevőre? Egész nap közöttetek voltam, tanítottam, az írásokat magyaráztam. Miért nem fogtatok el ottan?” Péter nem tudta tűrni Jézus megkötötetését. Kardot rántott és a főpap egyik szolgálójának a fülét levágta. Jézus azonban Péterre ráparancsolt: „Dugd vissza kardodat hüvelyébe, mert aki fegyvert fog, fegyverrel vész el.” Péter engedelmeskedett, s a szolgálók Jézust minden ellenállás nélkül elvitték a főpapnak, Kajafásnak a házához.

Duccio di Buoninsegna: Jézus a Getszemáni kertben

JÉZUS ELÍTÉLÉSE

Kajafásnak, a főpapnak a házánál össze voltak gyűlve a főpapi törvényszék tagjai. Az volt a céljuk, hogy Jézust elveszítsék. Jézus a legtisztább és legszentebb életű ember volt, s nehéz volt okot találni arra, hogy elítélhessék. Hamis tanúkat kerestek. Ilyet is nehéz volt találni. Végre egy mégis akadt. Ez a tanú azt mondta, hogy ő hallotta, midőn Jézus monda: „Rontsátok el a templomot, és én harmadnapra felépítem azt.” A főpap azt a kérdést tette fel: „Te vagy-e Krisztus, az élő Istennek a fia?” Jézus azt felelte: „Igenis, én vagyok.” A főpap ezt a kijelentést káromlásnak minősítette. A főpapi törvényszék Jézust méltónak mondta a halálra. A jelen levő népből sokan csúfolódtak vele, némelyek leköpdösték, mások arcul verték. Jézus a bántalmakat méltósággal tűrte.

Amint ezek történtek, Péter az udvarról figyelte az eseményeket. Hűvös tavaszi éjszaka volt; a szolgálók az udvaron tüzet tettek. Péter is többekkel a tűz körül melegedett. Az egyik szolga megkérdezte Pétert, nem Jézus tanítványai közül való-e? A beszédéből ugyanis észrevették a galilei nyelvjárást. Péter tagadta. A szolga újból és újból kérdezte, míg Péter ismételten tagadta. Mikor harmadszor tagadta meg, a kakas megszólalt, és Jézus kinézett az udvarra. Jézus tekintete találkozott a Péterével. Péter megszégyellte magát, hogy megtagadta a Mestert s elkezdett keservesen sírni.

Az áruló Júdás sem örvendett sokáig az árulás díjának, a 30 ezüstpénznek. Mikor megtudta, hogy Jézussal mi történt, megbánta tettét, visszavitte a papoknak a 30 ezüstpénzt, és lelkiismeretének furdalása következtében felakasztotta magát.

BIBLIAI ÁBÉCÉ

Zsinagóga. A babiloni fogság előtt a jeruzsálemi templom volt a zsidók istentiszteleti helye. A templom lerombolása után úgynevezett „gyülekező” helyeken (ezt jelenti a „zsinagóga” szó) olvasták fel és magyarázták a papok meg az írástudók az *Írásokat* és ott imádkoztak. Ez a szokás megmaradt a templom újra felépítése után is. Ahol csak éltek zsidók, mindenütt építettek zsinagógákat, s szombatonként itt gyűltek össze a zsinagógai előljáró vezetésével közös áhítatra. Legalább tíz felnőtt férfinak kellett jelen lennie. Az ilyen áhítatok legfontosabb része a *Törvény* olvasása és magyarázata, valamint a próféták írásai alapján tartott igehirdetés volt. Az újszövetségi korban minden zsidó fiúnak rendszeresen el kellett járnia a zsinagógába, hogy oktatást nyerjen a *Törvényből* és az *Írásokból*. Az áldozatok bemutatásának a helye azonban továbbra is a jeruzsálemi templom volt. Jézus is többnyire a zsinagógákban tanított.

Zsinórmérték vagy függőőn. A függőőn egy zsinórra kötött ón- vagy ólomdarab volt, amely súlyával egyenesen lefelé húzta a zsinórt. Mélység, illetve magasság mérésére használták, meg arra, hogy ellenőrizzék az építkezésnél, egyenesen húzták-e fel a falat. Az Úr azt mondja Ézsaiásnak, hogy törvényét, az ő igazságát teszi zsinórmértékké; Ámosznak pedig egy látomásban azt, hogy függőőnnal vizsgálja meg népét, Izraelt, vajon egyenesen jár-e a neki rendelt úton.

Zsoltárok könyve. Százötven költeményből álló énekgyűjtemény, amelyeket a templomi istentiszteleteken énekeltek. Verses imádságok az ószövetségi héber költészet nyelvén. Vannak köztük Isten magasztaló énekek, töredelmes bűnvallások, esdeklések bűnbocsánatért, segedelemért, szabadításért és védelemért. Vannak hálaadó énekek, és a nyomorúság vagy megpróbáltatás idején Isten oltalmát kérő imádságok. Az emberi élet, az egyéni és közösségi élet minden öröme és fájdalma, gondja és vigasztalódása, elesettsége és felemelkedése, hite és reménysége hangot kap bennük. Több mint hetven zsoltár szerzője maga Dávid király. Más szerzők: Ászáf és Étán, meg sok-sok névtelen költő. A 90. zsoltár Mózesnek, az Isten emberének hitvalló imádsága. Jézus gyakran idézte és imádkozta a zsoltárokat. Az utolsó vacsora után is zsoltárokat énekelt a tanítványaival, a keresztfán pedig a 22. zsoltár szavaival kiáltott fel: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?” Méltán váltak a zsoltárok nemcsak a zsidóság, hanem a kereszténység – s különösképpen a református keresztények – istentiszteleti énekeivé.

23. zsoltár. Dávid zsoltára. Az Úr az én pásztorem, nem szenvedek hiányt, zöldellő réteken legeltet. A nyugalom vizéhez terel és felüdíti lelkemet. Az igaz úton vezérel, nevéhez híven. Ha sötét völgyben járok is, nem félek a bajtól, hisz te velem vagy. Botod, pásztorbotod biztonságot ad. Számomra asztalt terítettél, ellenségeimnek szeme láttára. Fejemet megkentéd olajjal, s a poharam színültig töltötted. Kegyelmed és jószágod vezet életemnek minden napján, s az Úr házában lakhatom örök időken át.

48. zsoltár. A mindenség az Urat dicséri. Dicsérjétek az Urat a mennyből, dicsérjétek a magasságban! Dicsérjétek, angyalai mind, dicsérjétek, égi seregek! Dicsérjétek, nap és hold, dicsérjétek, fénylő csillagok! Dicsérjétek, egeknek egei, dicsérjétek, minden vizek az ég felett! Dicsérjék az Úr nevét, mert az ő parancsára lettek! Odaállította őket minden időkre, törvényt szabott nekik, amely el nem évül. Dicsérjétek az Urat a földről, tengeri szörnyek és tenger mélységei! Tűz és jégeső, felhő és hó, dübörgő viharok, melyek akaratát teljesítitek. Mind, ti hegyek és halmok, gyümölcsfák és mind, ti cédrusok. Mind, ti erdei és mezei állatok, mászó férgek és szárnyas madarak. Föld királyai és mind, ti nemzetek, fejedelmei és bírái a földnek. Mind, ti ifjak és leányok, öregek és gyermekek. Mindnyájan dicsérjétek az Úr nevét, mert egyedül az ő neve magasztos! Fönsége felülmúlja az eget és a földet, fölemelte népe fejét. Dicsőségére válik mindenkinek, aki hűséges hozzá. Izrael fiainak, a népnek, amely közel van hozzá.

111. zsoltár. Isten műveinek dicsérete. Szívem mélyéből dicsóítem az Urat a szentek tanácsában és a nagy közösségben! Az Úr művei nagyszerűek, emlékeztetnek mindazoknak, akik örülnek rajtuk. Tevékenysége fönség és erő, s igazságossága örökké tart. Csodáit örökre emlékezetbe véste, az Úr kegyes és irgalmas. Étel adott az őt félőknek, szövetségéről mindvégig megemlékezik. Népének megmutatta hatalmas műveit, neki adta a pogányok örökségét. Kezének műve hűség és igazság, parancsai változatlanok, érvényesek mindig és örökké; erőben és igazságosságban születtek. Népének megváltást küldött, szövetségét minden időkre kötötte, szent és magasztos a neve. Az Úr félelme a bölcsesség kezdete, okosak, akik kitartanak benne. Dicsősége megmarad örökké.

Cecil Northcott *Bibliai lexikon gyerekeknek* c. könyve nyomán

AZ ÉN NAGYMAMÁIM

Az én drága kedvenc nagymamám 1940-ben született, de már sajnos nincs közöttünk. Kilenc éves koromig ismerhettem őt, tanultam tőle sok szép mondókát, verset, megtanított varni, horgolni, meg sokat játszott velem, vigyázott reám. Mivel fáj a lába, sok mindenben segítettem neki. Ő Juliska mama volt, aki még mai napig él az emlékezetemben. Csupa jó élmény van a múltból, amikor ő türelmetlen vagy önző lehetett volna, olyan alázattal és önmaga háttérbe szorításával élt és dolgozott értünk. Emlékszem arra a dologra, amit együtt csináltunk, hogy anyukám levágta a haját, és hagyta nekem nagymamám, hogy beszárítsam neki. Sokat kacagtunk ezen. Jó volt látni, hogy tetszett neki, amit csinálok. Hetvenkilenc éves korában elhunyt. Soha nem fogom elfelejteni!

Azon szerencsések közé tartozom, aki ismerheti mindkét nagymamáját. Irénke mama, akivel egy faluban élünk, sokat jön hozzánk, finom süteményeket süt, finomabbnál finomabb lekvárokat, befőtteket rak el télére, hogy legyen az unokák számára.

Mama mindig megértő és sokat játszik velünk, énekeket tanít, társasjátékozunk, legózunk. Megtanított a finom palacsinta receptjére és a legfinomabb lángos sütésére. Hálás vagyok a Jóistennek, hogy közöttünk él! Nagyon szeretem!

Márkus Norina, Szernye

Norina írása I. helyezett lett a Szernyei Református Gyülekezet idősek napjára szervezett esszéíró pályázatán.

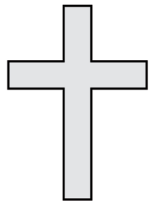
Jakubát Attila, Tiszaásvány

Varga Szofia, Tiszaásvány

KÉPREJTVÉNYEK

Ha a rejtvény részeit jól adod össze, az egyistenhívő vallású emberek és egyházak megnevezését kapod eredményül.

+ jómagam + y

$\frac{2 \text{ iptom}}{2}$

L
IZ

Mindkét rejtvény egy-egy ország nevét rejti

Z Z Z Z

A rejtvény egy edényfajta nevét rejti.

NÉVKERESŐ

A következő, ábécésorrendbe szedett betűhalmazok mindegyikéből egy-egy bibliai név rakható ki.

aésuz

ábjkó

éills

ágilót

áddiv

áémt

BETŰKAVALKÁD

Az alábbi betűdzsungelben 6 zöldségféle neve bújt el. Megtalálad mindegyiket?

P	Z	C	Y	B	A	K
K	Z	B	Y	M	É	T
E	F	R	R	B	É	K
T	H	O	D	R	J	U
E	T	K	H	É	C	T
R	B	K	G	P	É	Y
H	A	O	Ú	A	K	A
V	V	L	Ó	Ú	L	L
L	O	I	F	R	A	K

EGYEZÉSEK

Az alábbi szótördékpárokat ugyanazzal a szótaggal kell kiegészíteni, hogy értelmes magyar szavakat kapj. No de melyik lehet az a bizonyos szótag a különböző pároknál?

Virág ... / ... tan

Iroda ... / ... tár

Ko ... / ... gabarack

PÁRATLANOKBÓL

Húzd ki a rácsból azokat a betűket, amelyek háromszor is szerepelnek a halmazban. Ha ezzel végeztél, a megmaradt betűket oszloponként, fentről lefelé összeolvasva egy bálokkal és fánkkal teli időszak nevét kapod.

D	I	R	Ü	D
F	L	U	A	U
Ü	K	I	K	N
L	D	S	I	G
K	A	Ü	L	U

A megfejtéseket az irka.kmpsz@gmail.com e-mail-címre várjuk!

ŐSZ

Mező szélén állok,
Madarakat látok,
Dél felé repülnek,
Jön az ősz eleje.

Szeptember, majd október,
Aztán jön a november,
Egyfolytában iskola,
Jaj, hát tanulni nehéz.

Molnár Máté, Nagyszőlős, 7. oszt.

A DENEVÉR ÉS A FARKAS

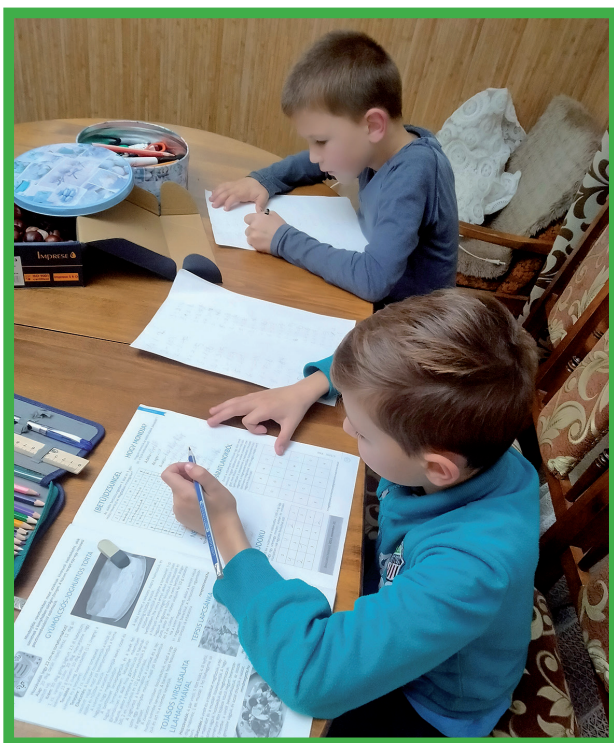
A farkas egy reggel elindult a barlangjából, hogy lakomát keressen. De már útközben észrevette a denevért, s azt gondolta magában:

– No, ezt a denevért megfogom és megeszem!

Lesben állt a farkas, és próbálta elkapni a denevért, de amikor a farkas ugrott egyet, az gyorsan elrepült. Hiába próbálkozott, mindig kicselezte a denevér. A farkas már úgy éhezett, hogy járni sem bírt. A denevér nagyon megsajnálta. Barátságot ajánlott, amit a farkas el is fogadott.

A denevér elment ennivalóért az új barátjának, aki jóízűen el is fogyasztotta. Mostanáig jó barátságban élnek, ha még meg nem haltak.

Nagy Botond, Nagyberég, 3. b osztály

Rejtvényfejtés a Balázs családban

A 2021/3. SZÁM REJTVÉNYEINEK MEGFEJTÉSEI

(Betű)dzsungel: elefánt, hód, tehén, mandarin, banán, alma.

Névanagrammák: Szabó, Németh, Farkas, Fábián, Tóth, Kovács, Molnár, Kiss, Nagy.

Sudoku:

3	4	2	1
4	2	1	3
2	1	3	4
1	3	4	2

Hogy mondja? A béka brekeg. Az egész cincog. A varjú károg. A ló nyerít. A tehén bög. A disznó rőfög. A gólya kelepel. A cica nyávog. A kakas kukorékol.

Páratlanokból: sakál.

A helyes megfejtést beküldők közül **Sápi Johanna** (Gyula), **Sárközi Johanna**, **Demkó Andrea** (Tiszacsoma), **Lőrinc Bence** (Nagyberég) és **Hadady Dorián** (Nagy-palád) részesülnek jutalomban. Gratulálunk!

A megfejtéseket továbbra is elektronikus úton várjuk. A levélben tüntessétek fel a megfejtő nevét, lakóhelyét és életkorát. Figyeljete a helyesírásra is!

Jancsek Gergő, Ungvár

Gál Csege, Tűzhányó

Kulin Ágnes korábbi grafikusunk első borítója, melyet Jankovics Máriával közösen készítették